

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonkint kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vívó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet.
Sátoraljujhelyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet.
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vívó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Tekt. szerkesztőség!

Van szerencsém tudomásukra hozni, hogy a „Soproni ev. főgymnasium testgyakorló köre“ a *Herkulest* egyleti hivatalos lapjává választotta.

Sopron, 1897. okt. 31.

Tisztelettel
Nigrinyi János,
a kör pénztárosa

A tanulóság és az athlétika.

Több alkalommal felszólaltak már a torna-tanárok és általában a tanárok, hogy a fővárosi középiskolák tanulói, mihelyt valamely egyletbe léptek vagy egyleti versenyeken győzedelmeskedtek, az iskolai tornaszatban és a tantárgyak tanulásában hanyatlottak, magaviseletükben romlottak. Sőt több szülő maga tiltotta be gyermekének a sportolást, mert belátta, hogy e mellett iskolai feladatait hanyagolja el. — Más oldalról pedig azt a panaszt hangoztatják főleg a vidéki tornatanárok a tornaversenyeken, hogy az ő növendékeik azért nem vehetik fel sikerrel a küzdelmet a fővárosi tanulókkal, mert ezek az itteni egyletekben sokkal jobban és többet foglalkozhatnak a versenyre készüléssel, mint az ő tanítványaik; sőt a fővárosi tanulók némelyikével még az egyletek athletái sem mérkőzhetnek, levén már közöttük bajnok is.

Most ez ügyben egy felette fontos lépés történt. Ugyanis a Magy. Athletikai Club tanügyi bizottsága a napokban ülést tartván épen

a középiskolai tanulóknak az egyletben való szereplésével foglalkozott. Szokásban volt ugyanis az egyletben régideje, hogy egyes tagok ajánlatára középiskolai tanulók is eljárak a gyakorlatokra, de ez csak kivételes eset volt. Az egylet ez ügyet rendezni akarván, a tanügyi bizottság véleményét kérte ki, melynek érdekes javaslatát a következőkben ismertetjük.

Engedtessek meg a részvétel a középiskolai hallgatóknak a M. A. C. atletikai és torna-gyakorlatain, valamint a vívási gyakorlatokon is. Ezen középiskolai tanulók nem volnának a club sem rendes, sem rendkívüli tagjai, látogatójeggyel láttatnának el, mely látogatójegy tőlük megvonatnék, ha az iskolájukból kizáratnának, vagy pedig súlyosabb fegyelmi vétségek fordulnának elő, melyek a clubnak a további vendéglátogatást kívánatossá nem tennék. E tanulók díjat nem fizetnének a középiskolák két felsőbb osztályába tartozók közül válogattatnának ki. Résztvehetnének a club gyakorlatain úgy a téli, mint a nyári helyiségben illetve pályán, részt vehetnének a középiskolai tanulóknak nyitva tartott versenyeken, mint X. Y. középiskola tanulója.

A M. A. C. eljárását ez ügyben a paedagogiai szempontokkal összhangzásba óhajtja hozni úgy a tanulók gyakorlatainál, mint versenyzésénél. A rendes casinói életben nem engedné részt venni e növendék tagokat.

A középiskolai tanulóknak egyáltalában az atletikai versenyekben való részvételét illetőleg

javaslatot terjeszt be a M. A. C. a Magy. Athletikai Szövetséghez, valamint az ügyről általában felterjesztést a m. k. vallás és közokt.ügyi ministeriumhoz.

Látható, hogy a M. A. C. szándéka a leg-szebb célból történik, hogy az ifjuság az atletikát ingyen gyakorolhassa, hogy ne legyen szükséges részükről az egyletekbe lépniök, hogy ne versenyezzenek a középiskolai tanulók az egyleti tagokkal stb. Sőt igen helyesen ez ügyet az egylet az illetékes hatóság, a közoktatási miniszterium elé terjeszti.

A kérdésnek jelen stádiumában szükséges, hogy mi is elmondjuk véleményünket a dologról. Mindjárt előre kitéleztük, hogy az egyletnek foglalkozása ez ügygyel előttünk igen rokonszenves, mert a mozgalomtól a kérdés tisztázását, ha nem is teljes megoldását várjuk. De hogy megnyugvásunkra folylyanak tovább a dolgok, legelőször azzal toldanók meg a M. A. C. tanügyi bizottságának javaslatát, hogy a tanulóknak az egyleti gyakorlatokban való részvételéhez a szülői engedélyen kívül az iskola igazgatójának engedélye is ki legyen kérendő és ennek tilalmára az arra nem érdemes tanulók a club gyakorlatain ne vehessenek részt. Mert csakis a jó előmenetelű és jó viseletű tanulók kitüntetések legyen a club áldozatkész vendégszeretetének élvezete.

Felvethető a kérdés, hogy az ifjusági versenyeken tul kell-e, szükséges-e az egyletekben való szereplés a tanulósnak. Nem árt-e többet az ifjuságnak az ily szereplés, mint használ? Ha a mi iskoláink eleget tennének a testi nevelés igényeinek, e kérdésekre tagadó lenne a válasz, de mig maguk a szülők is elégtelennek látják a heti két órai tornázást és maguk taníttatják fiaikat egyes sportokra, addig a kellő korlátok közt az egyleteskedést megengedhetőnek véljük.

Hogy a tanulók mily versenyekben vehessenek részt, az is megállapítandó volna, mert a sok előkészülést, traininget igénylő versenyek nem a tanulóknak valók. Kiválóan alkalmasak az ugrási versenyek, meg a gereby dobás az ifjuság számára.

Magának a M. A. C.-nak és általában az atletikának erősödésére vezetne a club javaslatának elfogadása, mi azonban az itt röviden érintett dolgok komoly megbeszélése után volna csak kivihető, mire nézve igen helyes, hogy a közoktatási miniszteriumhoz intézendő felterjesztés utján a legilletékesebb forum véleménye kéretik ki.

Támadás a torna ellen.

Dr. Lázár Béla tanár „A tornajáték, mint szellemi munka“ cz. értekezéséhez, melyet a Paed. Társaságban olvasott föl, kívánok a t. szerkesztőség engedelmével hozzászólni.

Dr. L. ugyanis nagy szorgalommal szedte össze mindazon kutatások eredményét, melyekkel a tornázásnak hadat üzenni lehetne, ha figyelmen kívül hagyhatnánk éppen az emberi „természetet“, a növendék tanulmányozását. Nos, ezen fordul meg a koczka egjedül. Mozgás az élet, és ha az ösztönszerűleg meg nem nyilatkozik a gyermekben, az ifjuban a kellő mértékben, akkor ezt elősegíteni mai viszonyaink szerint annyi szellemi munka után s annyi szellemi munka között, a paedagogus legfőbb kötelessége. Természetes dolog, hogy ennek a túlhajtása nemcsak a testi fejlődésnek, hanem a lelki életnek is kárára volna. Szerencsére hazánkban erről beszélni nem lehet. Azok a tudósok, nagyrészt orvosok, a kik a testi erők túlságos kihasználásáról szólnak, úgy, hogy ez már az agy működésére is káros befolyással lehetett, nem Magyarországon születtek, a hol sem torna, sem atletika, sem játék nem üzetik a kellő mértékben. Azért teljes erővel fáradoznak ezek együttes fejlesztésén. És az így van helyesen. Lázárnak ez az értekezése tehát nagyon korai volt. Ennyit általában.

L. rossznak tartja a székes-fővárosi iskolák órarendjét, melyben a torna egyéb tantárgyak közé van ékelve. Én pedig ezt a beosztást nem tudom elítélni. Nekem is vannak tornaóráim délelőtt egyéb tantárgyak között, de vannak délután is. Évek óta kisérem figyelmemmel tanítványaimat s gyakran kérdeztem és kérdezem kollégáimtól, hogy nem tapasztaltak-e torna vagy a játszással töltött óráközi szünetek után nagyobb fokú izgatottságot, vagy nem vették-e észre a szellemi fáradtság tüneteit. És efféleről engem soha nem értesítettek. Pedig engedjenek meg L... úr és t. tudósai, volt már több mint egy decennium óta nekem is néhány kollégám, a ki talán képes volt megfigyelni a gyermekét, ha éppen nem is mérésikélt. Ne is aggódjunk. Nem lesz erre szükség akkor sem, ha már majd növendékeink egész órákon át fognak játszani egy-két délutánon, sőt akkor sem, ha majd meg lesz a 3-ik torna-óránk.

Mi határozottan azt tapasztaltuk, hogy ha a tanuló kedvvel végzi játékait és a tornázást, akkor igenis felüldül a többi tárgyak közé ékelte tornaórákon is, sőt elég erre az a csekély 10 percznyi szünet is, a mi az órák között engedve van. „Hadd ugráljanak a 10 percz alatt, — mondta b. Wiedermann főigazgató — meglásák a tanár urak, hogy a lecke mindjárt jobban megy“. És igaza volt.

Igaza volt. Mosh Mosso röpirata, a melyre L. úr hivatkozik, először külföldi, másodsor az abban foglalt érvelés éppen nem található. Azt mondja ugyanis, hogy „az orvosságot csak kis adagokban és kivételes esetekben szabad alkalmazni, nem pedig naponkint tápanyagul“. No tehát, mikor mi hetenkint kétszer tornáztatunk s mindig $\frac{3}{4}$ óráig, ez 7 napban mindössze 1 és $\frac{1}{2}$ óra, s már ennél kisebb adag nem is képzelhető. Ha pedig csak néha-néha kivételesen kellene tornáztatni, a mit felhozni is nevetséges, akkor legjobb volna kitörülni ezt a rendes tantárgyat a többiek közül. Vagy hogy is tehet összehasonlítást a régiek és a mostaniak testi fejlettsége között? Hisz régente nem volt annyi szellemi munka, mely miatt az elhanyagolt testre gondolni kellett volna, sőt azzal — arányban a mai

időkkel nagyon is keveset foglalkoztak! Akkor a hadviselés és egyéb testgyakorlatok állottak éppen a legelső helyen!

A mai torna a régiek testmozgásához képest valóban csekélység. Mert ha előjön is nyáron, hogy az ifjuság egy kissé megizzad, a miatt bizony át nem kell öltözködni. Gyönyörű ed. és volna, ha egy kis nyirkosság után azonnal ruhát cseréltetnénk. Különb. torna után ez a legtöbbször meg is történik, vagy legalább kabátkát öltenek a tanulók. A gyorsult szív működés és lélegzés néhány perc alatt visszatér a rendes állapotba. Arra meg nálunk nincsen eset, hogy torna után az ifjuság „a karjait nem bírja.“ Mi ilyen tornázást nem ismerünk. Ez a kép reánk nem illik. Lehetnek a szertornázásnak káros következményei, de erről nálunk, még ha naponkint tornáznánk is, szó sem lehetne. Először, — mint mondtam — elenyésző csekélység az az idő, a mit arra fordítunk, másodsorban a tornázás túlhajtva nincs; mert akár osztály, akár csapattornázás legyen, időnkint kellő szünetek vannak. Az izom túlerőltetéséről tehát szó sem lehet. Agyonfáradásig soha sem szoktunk tornáztatni. Ily kevés paed. tapintatot csak felmutat minden tornatanár!

Dr. Lázár szerint nem volna különbség a játék és a szellemi munka között. No ezt hiába fogja vitatni és hasztalan érvel az öreg tudósok bármilyen számával! Ellenségei ezek valamennyien a mozgásnak; mert talán ebből sohasem vették ki részöket, talán nem is voltak ifjak soha. A paedagogus ismeri a gyermek, ismeri az ifju természetét, az nem beszél efféléket! Térjünk e felett napirendre.

Hogy a szellemi munka testi fáradtsággal is jár, nem fogjuk Mossoval szemben tagadni. De, hogy ez után a test szükségét érzi a mozgásnak, azt már nem vitathatja el senki sem, s mindannyian tudjuk, hogy erre mintegy újjal mutat rá maga a természet. Szellemi munka után — én azt tapasztaltam — a legnagyobb örömmel mozog az egész ifjuság. És ha ezt csupán a játék ingerénél fogva tenné, már akkor nyereség a testi egészségre nézve, mert a test azáltal szemelláthatólag felüdült. De így van a felnőtteknél is. Példákat nem akarok felhozni. Úgy is igazat ad nekem, a ki egészséges, a kinek kedve van az élethez.

Bizonyára voltak már szellemben fáradtak az én tanítványaim is, de hogy torna közben „az erőhiány érzetének“ megnyilatkozását tapasztaltam volna, arra még eset nem volt soha sem. Pedig én egész életemet a tanuló testi és lelki életének tanulmányozására szenteltem. Azután fáradtságról, azon értelemben, a mint ezt L. felfogja (a mit én kimerültségnek neveznék), tornaóráimon — és talán az ország 188 középiskolájában más tornaórákon is — nem lehet szó. Bizony évek alatt 1—2 szer jön elő, hogy valaki fejfájással jőjön a tornára, és ha — kérésére — a játszást neki megengedtem, e közben elmúlt. Nem magyarázgatom, hogy ez miért és hogyan történhetett.

Megfigyelni szoktam a látóerőt is. Soha sem tapasztaltam még, hogy ez csökkent volna. Igaz, ingerlékeny, bosszuálló, figyelmetlen, sőt apathikus tanulóval én is többször találkozom. De hát mire való az iskolai nevelés? Ezeknek az okai a fáradtságban a legkevésbé kereshetők. Nagyon ki kellene terjeszkednem, ha bővebb fejtegetésbe akarnék bocsátkozni. A szívdobogás rendtelensége, mely gyakran jelentkezik, szintén nem mindig fáradtsági jel. De a legtöbbször nem azok az érverés megnövekedése és a szédülés beállta sem. Az emésztési zavarok eltüntetésére meg éppen a torna nagyon jó befolyással szokott lenni.

Dr. L. kimondja a tételt, hogy „a testi fáradtság és a szellemi fáradtság egy közös okra vezethetők vissza: az agy kimerültségére.“ Ezzel szemben csekélységem pusztán a gondos megfigyelés után azt merészli hangoztatni, hogy „a testi kimerültség az agyra is káros hatással“ lehet, s ennél tovább aligha mehetünk. Ebből az a tanulság, hogy esztelenség volna tulságba menni a tornával. De hát erről — mint már meg is jegyeztem — nálunk szó sem lehet. Kénytelen vagyok azután annak is ellene szólani, hogy „játék közben az agy nem pihen“-ne. Igenis pihen. Olyan játékot, melyet csak nehéz agymunka árán lehet gyakorolni, én sem tartanék üdítőnek az ifjuságra nézve, de ha a játék egy-két kísérlet után könnyen keresztülvihető, vagy a jól játszaskor már csak a test kellő gyakorlása hiányzik és a játék a kitörő öröm érzetét kelti s ezt fentartja, akkor nem lehet az agyra fárasztó. Hogy a nehéz szellemi munkát az izmok is megérik, azt tudom; de általában kimondani, hogy „szellemi munka közben az izmok is kimerülnek“ — merészség. S ehhez még, hogy „izomműködés közben az agy is kimerül“ — egyszerűen nem igaz. És az idézetek mint valami sarkigazságok vannak Dr. L. által feltüntetve. Nem, az ilyen okoskodást nem lehet elfogadni! Az azonban áll, hogy a kimerültségig fokozott testi v. szellemi munka igen sokszor káros hatással lehet, különösen ha gyakran előjön és hosszú ideig tart. Ilyen tornáról a mi intézeteinknek hetenkint kétizben $\frac{3}{4}$ — $\frac{3}{4}$ órán keresztülvitt s játékkal, társas szabadgyakorlatokkal összekötött mozgásainál nem lehet szó. — Nekünk az isk. tornánál — mert hisz ezzel foglalkozunk — az athletákkal s természetbuvárokkal, kik egynémelyikének a túlhajlott mozgás után „figyelőképessége elveszett, emlékezőtehetsége gyöngült“ nem lehet előhozakodnunk. Ezért dőlnek meg a t. értekező urnak összes példái. Mert pl. van-e paedagogus, a ki elfogadná, hogy „szellemi fáradtság után könnyebben lehet tanulni, mint testi fáradtság után?“ — Olyan nincs! L. úr ezt „nagyfontosságú törvénynek“ nevezi. Talán azért, mert az ő „tekintély“-étől hozta külföldről? — Már hogyan azonosítható pl. 1 órai „séta“ 1 órai „összeadással!“ Egyszerűen kifogjuk nevetni, s ezzel vége! Efféle példák által melyekből Kraepelin kihozta, hogy „nem lehet a tornaórát üdülésnek tekinteni“ elveszti a „tekintély“ tekintélyét.

Mozgás következtében meg, melyet maga a természet kíván, éppen fokozódik a bőr működése és ez egyik főfeltétele a kellő anyagcserének. Az, hogy talán valamely abnormis esetben a bőr érzékenysége csökkent: elhiszem, de ez nem bizonyítja, hogy a torna ártalmas volna. Azt pedig csak úgy általában hiában veti nekem oda valaki, hogy a „torna nagy kimerültséget okoz“.

Megfigyeltem, mint előbb említém, a látó- és hallóképességet is. És azt tapasztaltam, hogy gyakorlás által (bizonyos játékokat értek) a látás inkább élesedik, — nem hogy „csökkenne a látóképesség“. Különb. maga L. is azt mondja, hogy erre vonatkozólag „még folytatni kellene a kísérleteket“. Hogy a hallóképesség csökkent volna, azt szintén nem tapasztaltam. A helyérzőképesség milyenségét nem kutattam. De nem hiszem, hogy az ember érzőidegeire a mérsékelt mozgás ne volna jótékony hatással, sőt ez nézetem szerint nagyon is szükséges.

Dr. L. értekezésének utolsó részére is vannak észrevételeim. Ugyanis:

A paedagogus bizonyára jól ismeri az isk. nevelésnek a fegyelmzésre szükséges módjait és a képzett ta-

nár ezeket el is találja minden körülmények között, akár mely időben legyen a tornaóra.

Tulhaladott álláspont az, (még is fel kell hoznom), hogy torna után rajz és szépírás, valamint az agyat erősen igénybe vevő tárgyak (pl. mennyiségtan, latin) ne következzenek. Éhes gyomorral nem tornáztatunk. A torna tehát utolsó órának ritkábban tehető. Jóllakott gyomorral ismét nem tornáztatunk. De minek is ezekről beszélni! Más alkalommal tehát üdvös a testmozgás bármikor. Üdvös a 10 percek alatt is, v. pl. reggel (mint pl. a Ferencz József nevelő intézetben). — Hogy van a székes fővárosban rossz órarend is, az igaz. Az órák változatossága csak „némileg” üdit, de sok függ — és ezt L. jól mondja — a tanártól. Ha nem is fárasztó az unalom, de az olyan embernek, a ki a munkát megszokta, kiállhatatlan, És nem kell-e folytonos tevékenységre szoktatni az ifjúságot, testi és szellemi munkára? Vannak már az orvosok között is, akik épp az unalmat és alvást magasztalják mindenek fölött. Nézetem szerint kövessük mindenben a természet újjmutatását. Ez a legbölcsebb kalauz. Ha tehát az órák között valamely tanulónak mozogni kíván: mozogjon; a melyik nem érzi annak a szükségét, az ne tegye; de hogy akkor bennt üljön a romlott levegőben, vagy kitesszük ott a léghuzódás ártalmainak, azt nem lehet megengedni. A kik pedig aluszékony természetűek, el vannak kényeztetve, vagy restségből kerülnek a friss levegőt, azokat fel kell ismernünk s bizonyára találunk helyes módot, melylyel ezen tulajdonságaikat lassan le fogják küzdeni. A fődolog az, hogy ezt a kis szünetet a tanulók egészségük érdekében értékesítsék. A nyugodt alvás, mint teljes pihenés, persze mindennél fontosabb. Ezt nem is vontam kétségbe senkisémm.

Hogy a fiziologiai lélektan eredményeit nem szabad a modern paedagogiának mellőznie, az igaz; de nagyon megfontolandók, különösen, hogy mikor teszszük a kísérleteket; a tanulmányokat. Mert pl. bizonyára más az eredmény egy fárasztó atletikai gyakorlat, mint iskolai tornázás után. Más ismét az eredmény, ha isk. tornát végzett növendékek azonnal megfigyelés alá vétetnek, mint pl. később, a mikor ennek áldásos eredménye már mint egy meglátszik a szervezeten. Azután mások az eredmények Németországban, a hol a szertoruzás el van fajulva (némelyek ezt a „legtökéletesebbnek nevezik.) És bizonyára az ebből levont tapasztalatok indították tanulmányozásra azokat a tudós tanárokat is, a kiktől dr. L. példáit vette, de a melyek — viszonyaikat tekintve — hazánkban nem alkalmazhatók. Hisz nálunk alig mozog az ifjúság valamit!

Hagyjunk már fel egyszer a külföldieskedéssel! Ezzel azonban nem azt akarom mondani, hogy a mit a tudomány felmutat, magunk javára ne értékesítsük. Csakhogy ne menjünk neki vaktában semminek, ne mondjuk, hogy külföldről jött, tehát csalhatatlan.

En azt hiszem, hogy Dr. L. külföldi példái nem is fognak minket soha megingatni abban a nézetünkben, hogy a torna testet, lelket üdítő tárgy, az egészség megőrzésére és a test edzésére a legalkalmasabb nevelő eszköz. Esztétikai jelentősége, kedély- és akaratképző ereje mindenki előtt ismeretes. Tárgy — szóval — mely nagyban segíti bennünket, hogy majd az élet iskolájában is tudjunk küzdeni derekasan.

Végre is, daczára dr. Lázár kirohanásának, „a karaván halad.“ *)

Juillet.

*) Alkalom adtával mi is megteszszük észrevételeinket dr. L. B. felolvasására. Különben „Juillet” úr, egyik legjelesebb tornatanárunk véleményét mindenben elfogadjuk.

Szerk.

Az angol játékok hatása egyiptomban. *)

A angolok világjáró útjukban gyakran ellátogattak a pharáók ősi birodalmába. A pyramisok komor tekintete, a Nilusnak örökké zöld partjai varázserővel vonzották őket arra a földre, a hol legelőször ringott a culturának a bölcsője és mégis a művelődés a mumiákkal együtt ezredéves koporsókban pihen. Ennek a mesés országnak mesészerű alkotásain bámulattal csüngtek a ködös Anglia szülöttei, de idegenül érezték magukat, mert hiányoztak itt a játszó- és versenyterek, a hol az ő megszokott játékaikat és versenyeket gyakorolhatták volna.

A mióta azonban a piros zubbonyú katonák felvonultak Kairónak gyönyörű citadellájára, a mióta onnan hatalmas ágyuk fenyegetőleg néznek alá a szebbnél-szebb musékra, a mióta a Nilus hidjánál levő kaszárnyák udvarán jó kedvvel kergetik, a labdát az angol katonák, a mióta az angoloktól fentartott iskoláknak a növendékei naponkint órákon át könnyedén játszadoznak a játéktereken, azóta már otthonosabban érzik magukat itt az angol látogatók.

Évről-évre nagyobb számmal vándorolnak a tél elül Kairóba a komor Britannianak nyugtalan lakói, egyszerűen évről-évre szaporodik is itt a játszó- és versenyterek száma, évről-évre növekedik azoknak a száma is, a kik már az iskolákban megtanultak játszani. A katonák épen úgy, mint Maltában, d. e. 7—10 ig és d. u. 2—4-ig tartják fegyvergyakorlataikat. A többi időt a kaszárnyák körül elterülő térségeken labdahajszával töltik el, a hol a járó-kelek bámulására könnyedén rugdalják ide s tova a labdát.

A lordok, a vállalkozók és más egyéb gazdag angolok a délelőttöt is meg a délutánt is Gezirének gyönyörű játszó- és versenyterein szokták tölteni. Már 10 óra körül kocsi kocsit ér a Nilus hidján, melyek mindnyájan a nilusi akácok alkotta hosszú alagúton Gezirének gyönyörű szigetéri robognak. A pálmákkal szegélyezett játszó- és lovaglóterek nemkülönben a kocsikorzó 10—12 □ km. területet foglalnak el, a hová újabban egy jókora gömbölyű tért csatoltak a bicyclisták számára.

Gezireli egyébként is a valág egyik legszebb kis szigete, a hol a természetnek a buja növényzetben segítették az emberi kezek is. Földi paradiocsommá lzmáel pasa, a volt egyiptomi alkirály, változtatta át, a ki ezt a bűvös ligetet, az itt épült pazarfényű palotájával együtt, a Suezcsatorna megnyitásakor a francia császárné rendelkezésére bocsátotta.

A vadgalambok turbékolása, a fecskék örökös csevegése, a daruk kurrogása azonban beleveszett egykor a narancserdők illatos levegőjébe, mert a Nilusnak ebben a tündérszigetében azelőtt a tarka flamingók és a hosszú szárú gólyákon kívül alig sétált más halandó. Az angolok érdeme, hogy ez a gyönyörű sziget ma már az élvezetek tanyája, a kik ennek a szigetnek a déli részét hatalmas játszó- és versenytérre alakították át. Ezeket a játéktereket sergestől leplel el délelőtt az angol hölgyek és férfiak, hogy nemzeti játékaikban kedvök szerint kijátszhasák magukat.

Ezek a játékterek joguk van a világ minden részéről itt időző vendégeknek megjelenni és együtt játszani az angolokkal. A nők itt is túlnyomólag a Lawn-Tennist játszák, de már itt a nissek szívesen kergetik egymást az idegenekkel a fogócskában és a körfogóban

*) A Magy. Paedagogia utolsó számából.

Szerk.

is. A háremhölgyek azonban nem vehetnek részt ezekben a nyilvános játékokban. Ezeknek a szánandó teremtéseknek, kik minden gazdaságuk daczára is a legszegényebb halandók, el kell rejtőzködniök a világ szeméi elől. Ez az oka, hogy Egyiptom előkelő őslakói, a pasák és a bejek családjai között nem tud egykönnyen tért heditani az angolok játéka. A hatás csak abban mutatkozik, hogy ezek a rejtett szépségek [gondosan őrzött fedett hintókban körülkocsikáznak a játéktereken és fátyolozott arcczal gyönyörködnek sóvárogva a vig játékokban. A nem izlám vallású kairói hölgyek azonban szívesen belevegyülnek a játékosok közé, a férfiakat meg semmi sem gátolja a játéktéren való megjelenésben.

Az ifjúság játékát itt is a criquet és a rugdaló képezi, a határrugó inkább a kaszárnyák környékére szorul. A bennszülöttek közül sokan ökölviadalra kelnek az angolokkal, a mely az araboknak ősnemzeti játéka.

Az igazi pezsgő élet azonban Gezirében a délutáni órákra esik. Itt van ilyenkor a szine-java egész Kairónak. A lovaglók tüzes paripákon, a kocsiversenyzők telivér lovakon repülnek a versenyterre, hogy a hajtásban és a lovaglásban ki-ki bemutassa az ő ügyességét. A kocsisorban szembeötlők az előkelők fogatai, a hol a bakon cifra nemzeti ruhában ül az arab szolga. De még ezeknél is feltűnőbbek a gazdag háremhölgyek hintói, a melyeken a bakon egy-egy eunuch ül, a lovak előtt pedig térdig érő patyolatingbe és aranyos mellénybe öltözködött saisok szaladnak, hogy mindenki kitérjen előlük. A bicyclin a nők együtt versenyeznek a férfikkal. Ezen a téren sem megy valami nagy ujságszámba ha egyszer-másszor egy-egy szőke dáma érkezik be elsőnek.

A versenytereknek egyik érdekes látivalóját képezik az ifjúság versenyei.

Ezek a különféle bőrű és nyelvű ifjak tarka csoportja vajmi kellemes hatást gyakorolnak a nézőkre, minthogy ezek az angol iskolák játszóterein jól begyakorolt játékaikat nemcsak könnyedén, de szabatosan és tetszetősen is játszáik el, a melyek akárhányszor a közönség tetszésnyilvánításán kívül még a khedive kegyes fejbólintásának jutalmával is részesülnek.

Es ez nemcsak pénteken és szombaton, a midőn a khedive is jelen van, hanem ma már nap-nap után így folytatódik, mert Egyiptomnak derült égboltján nem szoktak a felhők kelletlenkedni, így nem mossák el a záporok a délutáni kirándulást.

Lófuttatást is többször rendeznek az angolok, a melyre szintén seregestül tódul ki Kairó lakossága, a mikor a pénzemberek akárhányszor egy kis vagyont hagynak ott a gyepen.

Az angolok játékszenvedélye és egyéb szórakoztató mulatsága azonban csak lassan ragad a bennszülöttekre. A durva szokások nagyon nehezen csiszolódnak a finom tulajdonságokhoz, a keleti erkölcsök vajmi keservesen akarnak a messze Nyugot erkölcséhez nemesedni. Azonkívül a mindentudó Korán, mely a boldogságot a tudatlanságba, a világosságot a sötétségbe helyezi, útját állja a civillisatio terjedésének. Ráadásul az arabok még nem szokták meg az angolokat, így bizonyos idegenkedéssel viseltetnek irántuk, mert bennük ősi jogaik eltipróit, pnha erkölcsüknek kemény üldözőit látják. De azért nem tudnak elrejtőzni az angolok játéka és mulatsága és mulatsága elül. A játékok és a versenyek odacsábítják őket Gezireh mulatságos tereire, a nemes angol szokások meg már kezdenek bekopogtatni a háremek füledt termeibe.

Az iskolák is megteszik a magukét. A francia iskolák nagy sulyt fektetnek a testgyakorlatra, az angoloké még többet a játékokra.

Legujabban az angol nők számos leányiskolát alapítanak, a hová gazdag jutalmak kiosztásával igen sok arab leánykát vonzanak. Így lassanként ezekre az elhagyott teremtsékre is kezd felvirradni a megváltás hajnala.

Gezirének játéktereiről a labdajáték azonban megkezdte már vándorutját a sivatag pusztáira. Az arab népnek vérében van a játékhajlam, sőt vannak ősnemzeti játékaik is. Az ökölviadalt már a mondák korszakában ott találta Herkules Egyiptomban. A lovaglást és a kitaró futást dedapáiktól örökölték az arabok. A futásban az egyptomi araboknál és a beduinoknál nincs a földön kitaróbb halandó. Órákig képesek egy huzamban futni a nélkül, hogy kidőlnének. A futásra külobben rákényszerítik őket életviszonyaik is. A homoksivatagokon nincsenek kocsitűk. A kiránduló idegenek csak számárháton férközhetnek hozzá egyik-másik emlékhez. Egyiptomnak fürge csacsijai pedig csak akkor szaladnak, ha gazdáik kergetik őket. A gizei pyramisoktól kezdve az egykori Memphis körül épült sacharai pyramisokig gazdáikkal együtt folytonosan futnak az ember alatt ezek a hosszú fülű paripák, pedig Gizeh legalább 18 kilométerre fekszik Szacharától. Egyébként a férfiak már gyermekkoruktól fogva hozzászoknak a futáshoz. A család ugyanis úgy utazik, hogy a nők csacsikon ülnek, a melyeket hátulról a férfiak kergetnek. Csak ilyen számárhajcsár fiukból nevelődhetnek a saisok, a kik kilométerszámba futnak az előkelők fogatai előtt.

Az öklözésnek meg eredeti hazáját Egyiptomban kell keresnünk, mint arról a Herkules-féle mondák is tanuskodnak. Az ökölviadalmak vándorútja a Niluspart hosszában húzódott el Görögországig, a hol annak az olympiai játékok között nagyon is komoly szerep jutott. Az öklözés ma is legszokottabb formája az arabok verekedésének. Az összeszólalkodásnak többnyire öklözés a vége, a midőn az öklöknek a fejek is segitenek. Az araboknak rendkívül erős nyakuk és kemény fejük van, mert a nagyobb terheket nem a vállukon, hanem homlokukhoz erősített kötéllel a hátukon viszik. Mikor tehát ököllel és fejkleléssel rontanak egymásra a haragosok, ilyenkor akárhányszor úgy helybenhagyják egymást, hogy eszméletlenül terülnek el a küzdőtéren.

Nemzeti játékokat is örökölték az arabok őseiktől. A phantasia, a mit ünnepi táncznak neveznek, nem egyéb, mint a test megmerevített tagjainak kísérteties mozgatása. Ennek egyik faja a hastáncz, a mely ma már a dervis-tánczczal együtt bejárta az egész világot. Családi ünnepek alkalmával nagyban divik a vidéken a lőtánczoltatás és a rögtönzött lóverseny. Alig van valamire való lakodalom, hogy a kiöltözött jó barátok pisztolyokkal kirakott cifra nyergű paripákon játékokat ne rendezzenek a menyasszony tisztetére. A körön kívül elhelyezkedett lovasok egyenként ugratnak be a körbe, a hol különféleképp tánczoltatják végig lovukat. A másik lovas csak azután vágtat be a körbe, mikor az előbbi lovas már befejezte mutatványait. A lőtánczoltatást a versenyfuttatás követi. A játékrendező pisztolylovással ad jelt az indulásra, ugyancsak pisztolydurranás jelzi a célhozjutást is. A versenyzők vágtatás közben maguk is pisztolydurrogatással ösztönzik egymást. A győztesnek egyedül jutalma a fátyolozott arcú menyasszony kegyes fejbólintása.

A nemzeti játékok között azonban úgy a városokban, mint környékükön mindinkább nagyobb tért fog-

lal le magának a labda. Egész élvezet nézni, hogy Kairo szabad terein mint üzik-hajtják már a labdát a fekete apróságok; sőt Heloan, Kuba, Materia üdülő helyeken a cipőtisztogató suhanczok mezitlábbal rugdalják a labdát, a kik az összekuporgatott baksisokon inkább labdát, mint lábbelit (balgház) vesznek.

Az ágyuk tehát útat törtek Egyiptomban is a labdák számára. Minél messzebbre gurulnak be ezek a labdák a puszták sivatagjába, annál messzebbre terjed az angolok hatalma is.

A civilizatio világának a határát tehát a labdák szabják ki a sötét Afrikában.

Kapósvár.

Beksics Ignác.

A hávre-i olympiai kongresszus.

A 2-ik nemzetközi olympiai kongresszus július 23-tól augusztus 1-ig Håvre-ban tartotta gyűlését, melyen Magyarországot Dr. Kemény Ferencz igazgató képviselte ki egyszersmind egyik bizottság előadó-jává is megválasztatott. Kemény Ferencz a kongresszuson tevékeny szerepet vitt és egyik igen fontos indítványát a gyűlés el is fogadta. A kongresszusról Kemény egy terjedelmes jelentésben számol be, melyből az alábbiakban közöljük a fontosabbakat!

1. A kongresszus első fénypontja a francia Bonvalot remek szabad előadása volt a testi nevelés lélektanáról (psychologie des exercices physiques). Jegyezzük meg nyomban, hogy Bonvalot, nemes értelmében forradalmár; a teljes, érintetlen sport híve és az erős eszközök barátja. Számos eredeti adomával fűszerezett egyszerű, de megkapó előadása, helyenként új és merész nézeteivel, melyeket mindig az életből von le és ugyanoda redukál, mély hatást gyakoroltak. Saját ifjúságából indul ki, midőn 18 éves korában eltiltották a testgyakorlattól — nehogy izzadjon és kimerüljön. De már Európában tett utazásai alkalmával meggyőződött, hogy a művelt államokban a testgyakorlatok ápolása átment a köztudatba. És méltán, mert a gymnasztika a test harmonizálásával egyértelmű, szilárd jellem és kiforrott egyéniség pedig ellenálló szervezet nélkül el sem képzelhető. Túréshez, ellenálláshoz, szenvedéshez kell az ifjúságot idejekorán szoktatni; dicséri, sőt magasztalja az ultiégeket és sérüléseket; a könyv és a nyomdafesték neveljeit amazokkal szeretnék kicserélni, mert a marok és az ököl nyomában járó ellenállás (endurance), erély és erőlködés elpusztítja a kényességet és az érzékenységet és egy elcsenevész nemzedék helyébe valódi férfiakat nevel. Ime a különbség a francziák és az angolok fel fogásában. „Mi megijedünk egy zuzódástól, kétségbeesünk egy törésen, megvetjük az angolok úgynevezett drva és nyers játékeit” — mondja többek között — „pedig ezek nem halálos csapások, sőt megannyi nevelő mozzanat, mely jórészt magában foglalja és megmagyarázza egy nagy és erős nemzet világraszóló és világot uraló szerepét”. Az angoloknak ama bizonyos és eléggé ismert fölnye és fellépése, mely akadályokat nem ismer, nem legkisebb mértékben onnan származik, hogy az angol deák korán szokik a testi fájdalom elviselésére; igyekszik az ütést kikerülni, de ha mégis megkapja, férfiasan és panasz nélkül eltűri és azon van, hogy mihamrabb viszonozza. Az élet oly férfiakat, oly hősokeket kíván, akiket a szenvedés, a nélkülözés és a szerencsétlenség megedzett.

Bonvalot hatásos előadása után kissé nehéz szerep jutott Tissie-nek, aki elvben és elméletileg ugyan osztja

nézeteit, de a gyakorlatban a kellemes opportunistá alakul. Szerinte a félénk mamákat az ütések és rugások még jobban megfélemlítenék és elriasztanák, pedig főleg a családdal kell számolnunk és velök lassan, de biztosan a testi nevelést megkedveltetni.

E vegből ő a testgyakorlatokat, a gyermek és az ifjú korához viszonyítva, már régebben a következő 4 csoportba osztotta: 1. nevelő játékokra (jeux éducatifs) hét éves korig, 2. gyakorlati játékokra (jeux intensifs) 13 éves korig, 3. sportjátékokra 20. évig, ezenfelül pedig 4. tiszta sportra. — Nordenfelt is méltányolja az angolok játékaiban nyilvánuló önállóságot és szabadságot, mégis előnyben részesíteni a fegyelmezett és alkalmazkodó tornát. — Godart utal a szellemi túlterhelésre, mely az egész időt felemészti; elpanaszolja a tanintézetek hiányos felszerelését a testi nevelés szempontjából és félti az ifjúságot a túlságos, napi órai (!?) szellemi munkától. Végül sürgeti a közvélemény átalakítását és amaz igazság terjesztését, hogy szellemi és fizikai erő nem ellentétes, hanem harmonikus fogalmak. — Az érdekes vitát Kemény F. egy röktönzött indítványa fejezte be, mely a torna az athletika és a játékok összhangzó egyesítésében látja a testi nevelés legfőbb és leghelyesebb célját. Ez indítvány (lásd következő számban) Coubertin br. lelkes hozzászólása és pártoló részletezése után egyhangulag elfogadtatott, a mi nem kis elégtételül és nem csekély megnyugvásunkra szolgálhat, amennyiben egy oly rendszer elismerését jelenti, melyet a testi nevelés terén ithon követünk.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

A „Magyar Athletikai Club”-ban a rendszeres tanítás szeptember 15-én megkezdődött; a téli idényre a tanórák beosztása a következő: A) Athletika és torna kedden, csütörtökön és szombaton a nemzeti lovardában délután 6—7-ig; ökölvívás és birkózás 7— $\frac{1}{2}$ 8-ig szabad gyakorlatok szerekkel $\frac{1}{4}$ 8—8-ig atletikai s tornagyakorlatok a szakfelügyelő urak vezetése mellett, $\frac{1}{2}$ 9-ig bumli; szakfelügyelők! dr. Porteleky László, Tasnádi Endre és Boronkai Dénes tagtárs urak, tanár Perry H. B) Vívás hétfőn, szerdán és pénteken a nemzeti lovardában d. u. 4—6-ig a kezdők, 6—8-ig a haladók részére, kard- és vitörben Tasnády Endre club tag úr felügyelete mellett Santelli Italo mester ad oktatást. Ugyancsak hétfőn, szerdán és pénteken a nemzeti lovarda porondján d. u. 6— $\frac{1}{2}$ 9-ig Perry H. vezetése mellett tetszés szerinti atletikai gyakorlatok. A M. A. C. casinója (Szentkirályi-utca 22.) reggel 8-tól éjjelig áll rendelkezésére a tagoknak. A casino helyiségei alkalmasak társalgó és olvasó, külön vivó, öltöző, étkező és játék teremből. A casinoba a napilapokon kívül számos sportújság és folyóirat jár s a casino saját felügyelete alatt arról is gondoskodik, hogy a t. tagársak ugyanott étkezhessenek, a mennyiben ott ugy egyes ebédek és vacsorák valamint kávéházi ételek és italok szolgáltatnak ki.

A „Magyar Athletikai Club” mult hó 29-én megkezdte heti handicapversenyeit, melyek célja a club tagjainak alkalmat adni, hogy a club által felöltött különböző sportágakban gyakrabban versenyre kelhessenek s egyúttal térelőny versenyek lévén azon

tagoknak is megnyitnak kilátást esetleges győzelemre, a kiknek ereje, képzettsége a nyilvános viadalon kevésbé érvényesülhet. Az első versenynapon 50 yardos síkfutás és súlydobás szerepelt. A 3 előfutam győztese résztvett a döntőben, melynek eredménye a következő: 1. Sebesi J. Miklós (4 m. előny) $5\frac{1}{5}''$, 2. Pertich Kalmán (Serateh) 3. Weimess László ($3\frac{1}{2}$ m). A súlydobásra 14-en neveztek. 1. Pertich Kalmán (legnagyobb dobása 9'60, előny 80=10'40), 2. Sasse Károly (8'10+2'20=10'30), 3. Tomcsányi Mór (8'18+1'70=9'88). E versenyekre Gerenday alelnök ajánlott fel tiszteletdíjakat. Legközelebbi szombaton 220 yardos síkfutás és távolugrás szerepel a versenysorozatban. A következő szombaton pedig $\frac{1}{4}$ angol mérföldes, majd 50 yardos síkfutás, gátverseny, rudugrás, hármasugrás, birkózás, kötélhuzás. A M. A. C. téli viadala december hó elején lesz a Nemzeti Lovardában.

A nemzeti tornaegylet e hó 13-án este 7 órakor társas vacsorával egybekötött házi hangversenyt, decz. hó 11-én este 7 órakor pedig nagyszabású disztornázást rendez. Az egylet választmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy belép a budapesti torna és sportegyletek versenypálya szövetségébe; ez ülésen egyttal az elhunyt Keresztssy Sándor helyett Víz Károly vívómestert szerződtette.

Football-Matsch. Nagyszámu és diszes közönség jelenlétében folyt le vasárnap a milenárius versenypályán az első football mérkőzés, melyet a budapesti tornaclub kebelében alakult footballclub és a bécsi Vienna football and Cricketklub csapatja vívott egymással. A két egylet 11 legjobb játékosát állította ki, kik tarka dresszükkel és hatalmas athléta termetükkel érdekes

látványt nyújtottak. A mérkőzésből, mint ez előrelátható volt, a bécsiek kerültek ki győztesként, egy ponttal, mely eredmény, ha tekintetbe vesszük a négy év óta fennálló bécsi egyletnek a külföldön elért egymásután győzeteit, nem mondható fényesnek. A tavasszal alakult. B. T. C. csapatja ügyesen és hűvel működött s hisszük, hogy jövőre meg fogja nehezíteni a veretlen V. E. and C. C. győzelmét. Az érdekes mérkőzést, melyet Berzeviczy Albert v. b. t. t. képviselőházi alelnök is végignézett, a Royalszállóban társasvacsora követte.

A Liptó-Szt-Miklósi vívóklub a télen hathetes kurzusra egy jeteőbb vívómestert óhajtana szerződtetni. A vállalkozni akaró mesterek forduljanak a club elnökéhez Dr. Mikó Gyula megyei főorvoshoz.

A „Pécsi Athletikai Club“ országuti gyaloglási versenye. Október 17. Táv. 27 km. Indulás Pécs, reggel 7 óra, cél Siklós. 9 induló. Notter $2\frac{3}{4}'$ késéssel startol; a 2 km. előtt körülbelül 200 m-el utoléri e versenyző társait és átveszi a vezetést, utána Czwingler, majd Hainess következik, utóbbi később elmarad, Notter a 20 km.-nél 2 km. előnyt nyer, az első km. ket átlag 6' alatt teszi, egy később mért km.-t 6' 22" alatt, majd turányi emelkedés következik, a mikor tempóját csökkenteni kénytelen (7' 36"). Az ut további részében versenyző társai jobban elmaradva, tempója lassabb. Siklós előtt 2 km.-el gyorsítja, s teljes spurtban érkezik be, megtévé a távot 3 óra 1' percz alatt. Átlagos ideje 1 km.: 6' 42", 9 km. 1 óra.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.
BUDAPEST.

ADRIA CYCLES

MAGYAR RUGGYANTÁRUGYAR R. T.
BUDAPEST

CONTINENTAL-
PNEUMATIC
a legjobb gyártmány

KÖSI KERÉKTÁBAK

GUMMIBABA és JÁTEK SZERKEK LAPDA
GYÜMÖCS LAPDÁK továbbá mindenféle műszaki

GUMMISZERKEK GYÁRTÁSA

A vonatok indulása Budapestről.
Érvényes 1897. október hó 1-től.

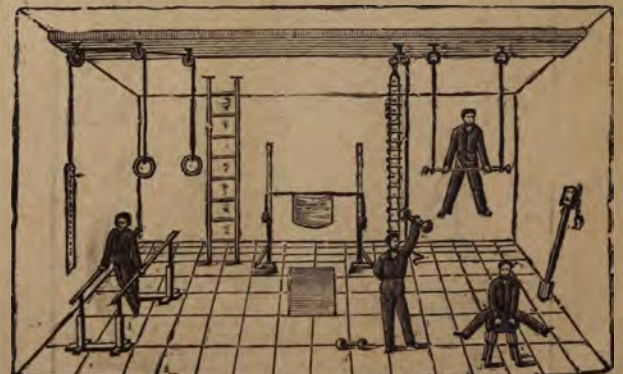
A keleti pályaudvaron				A nyugati pályaudvaron							
vonat-szám	óra	percz	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	percz	vonat-neme	Délelőtt		
902	12	20	k.e.v.	Konstantinápoly.	4702	12	00	k.e.v.	Konstantináp.		
102	12	40	"	Bécs, Páris. Lond.	5102	1	00	"	Bécs. Páris. Lond.		
30	6	15	v. v.	N.-Kanizsa	166	5	55	sz.v.	Palota-Ujpest		
10	6	50	sz.v.	Bécs, Graz	110	6	20	o.e.v.	Bécs, Osztende		
304	7	00	gy.v.	Ruttka, Berlin	4102	6	30	sz.v.	Esztergom		
1002	7	15	"	Zágr. Fiume, Róma	6102	6	40	"	Czepléd Szolnok		
402	7	20	"	Kassa, Munkács	168	6	50	"	Palota-Ujpest		
906	7	35	sz.v.	Belgrád, Brod	012	6	55	v. v.	Lajos-Mizse		
1508	7	49	"	Kassa, Popr.-Felka	6402	7	30	gy.v.	Zsolna		
1008	8	00	"	Zágr. Fiume, Pécs	1106	8	00	"	Bécs		
604	8	05	"	Arad, Brasso	170	8	05	"	Palota-Ujpest		
506	8	30	"	Kolozsvár, Brasso	708	8	15	gy.v.	Temesv. Orsova		
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz	712	8	30	sz.v.	Temesvár		
408	8	50	sz.v.	Munkács M.-Szig.	172	9	05	"	Palota-Ujpest		
306	9	20	"	Ruttka, Berlin	116	9	15	"	Bécs		
1708	9	40	"	M.-Szig. Stanislaw	4174	11	55	"	Palota-Ujpest		
1026	10	30	v. v.	Budafok							
				Délután							
				Délután							
310	12	35	sz. v.	Hatvan	6104	12	05	sz. v.	Czepléd Szolnok		
1302	1	45	gy.v.	Fehring, Graz	136	12	15	"	Nagy-Maros		
602	1	55	"	Arad Tóvis, Brasso	176	1	04	"	Palota-Ujpest		
504	2	15	"	Tóvis, Körösmező	104	1	45	gy.v.	Bécs		
4	2	20	"	Bécs, Páris	178	2	20	sz.v.	Palota-Ujpest		
16	2	30	sz.v.	Bicske	704	2	30	gy.v.	Bukarest		
404	2	35	gy.v.	Kassa M.-Sz. Lemb.	4104	2	35	sz.v.	Esztergom		
904	2	40	"	Belgr. Eszék, Brod	6002	2	45	"	Lajos-Mizse		
312	2	45	sz.v.	Hatvan	144	2	55	"	Érsekujvár		
510	2	55	"	Szolnok	6106	3	05	"	Czepléd Szolnok		
1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume	180	4	00	"	Palota-Ujpest		
1022	3	20	v. v.	Adony-Szab. Paks	716	4	25	"	Szeged		
302	3	45	gy.v.	Ruttka, Berlin	133	4	35	"	Nagy-Maros		
910	4	00	sz.v.	Szabadka	182	6	10	"	Palota-Ujpest		
12	4	30	"	Győr	128	6	30	"	Párfány-Nána		
308	5	20	"	Füle, Ruttka	710	7	00	"	Verciorova		
508	5	45	"	Kolozsvár, Brasso	4112	7	10	v. v.	Esztergom		
318	6	25	"	Hatvan	6014	7	20	"	Lajos-Mizse		
1706	7	5	"	M. Sziget Stanislaw	181	7	45	"	Palota-Ujpest		
18	7	15	"	N.-Kanizsa	218	9	05	szsz.	Pozsony		
1506	8	00	"	Kassa, Popr.-Felka	118	9	35	"	Bécs		
1006	8	30	"	Zágr. Fiume, Eszék	8706	10	15	o.e.v.	Konstantináp.		
406	8	40	"	Ungvár, Lemberg	714	10	35	sz.v.	Szeged Temesv.		
48	9	10	tszsz.	Bicske,	1Közlekedik kedden és pénteken.						
502	9	15	gy.v.	Kolozsv. Bukarest	2 " szerdán és szombaton						
908	9	35	sz.v.	B-lgr. Eszék, Brod	3Csak a hajózás szünete alatt.						
1304	9	55	"	Fehring, Graz	4Közlekedik minden szombaton.						
606	10	00	"	Arad, Brasso	5 " " " kedden						
8	10	45	sz.v.	Bécs,	6 " " " vasárnap.						
322	11	00	v.-v.	Ruttka, Miskolc	7 " " " ünnep és vasárnap						
					8 " " " minden szerdán.						

A vonatok érkezése Budapestre.
Érvényes 1897. október hó 1-től.

A keleti pályaudvaron				A nyugati pályaudvaron							
vonat-szám	óra	percz	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	percz	vonat-neme	Délelőtt		
101	12	10	k.e.v.	London, Pár. Bécs	8701	12	50	k.e.v.	Konstantin.		
901	12	30	"	Konstantinápoly	8705	5	30	osev	Konstantin.		
613	5	00	tszsz.	Arad	163	5	40	sz.v.	Palota-Ujpest		
321	5	20	v. v.	Ruttka	165	6	35	"	Palota-Ujpest		
1707	5	45	sz.v.	M.-Sziget	6101	6	45	"	Szoln. Czepléd		
605	6	10	"	Brassó, Arad	217	7	05	tv. sz.	Pozsony		
47	6	15	tszsz.	Bicske	709	7	15	sz.v.	Verciorova		
402	6	35	sz.v.	Lemb. Miskolc	4101	7	25	"	Esztergom		
7	6	40	"	Bécs, Sopron	167	7	35	"	Palota-Ujpest		
907	7	05	"	Belgrád, Brod	117	7	45	"	Bécs		
507	7	10	"	Brassó, Kolozsv.	6011	7	55	v.v.	Lajos-Mizse		
309	7	30	"	Hatvan	127	8	45	"	Párfány-Nána		
1303	7	35	"	Graz, Fehring	169	8	55	"	Palota-Ujpest		
501	7	50	gy.v.	Bukarest, Brassó	171	10	10	"	Palota-Ujpest		
1021	7	55	v.v.	Paks, Ad. Szabolcs	715	10	35	"	Szeged		
1505	8	15	sz.v.	Kassa, P.-Felka	143	10	55	"	Érsekujvár		
1005	8	20	"	Fium. Zágr. Eszék	Délután						
1003	8	40	gy.v.	Fiume	7701	12	55	sz. v.	Palota-Ujpest		
8319	8	50	sz.v.	Hatvan	703	1	25	gy.v.	Bukarest		
509	9	10	"	Szolnok	175	1	40	sz.v.	Palota-Ujpest		
11	9	25	"	Győr	103	1	50	gy.v.	Bécs		
909	10	15	"	Szabadka	177	3	00	sz.v.	Palota-Ujpest		
307	10	35	"	Ruttka, Füle	6001	3	10	"	Lajos-Mizse		
21	10	40	"	Triest, Fiume	6103	3	40	"	Szoln. Czepléd		
				Délután.							
41025	12	20	v.v.	Budafok	135	3	55	"	Nagy-Maros		
311	12	25	sz. v.	Hatvan	4103	4	40	"	Esztergom		
301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka	179	5	45	"	Palota-Ujpest		
903	1	05	"	Konstantinápoly	115	5	55	"	Bécs		
601	1	10	"	Brassó, Tóvis, Arad	711	6	50	"	Temesvár		
3	1	25	"	Lond. Páris, Bécs	181	7	00	"	Palota-Ujpest		
403	1	30	"	Lemberg, Kassa	707	7	40	gy.v.	Orsov, Temesv.		
1901	1	45	"	Gyékényes, Bécs	137	8	20	sz. v.	Nagy-Maros		
503	1	50	"	Tóvis, M.-Sziget	183	8	30	sz.v.	Palota-Ujpest		
1301	2	05	"	Graz, Fehring	105	8	50	gy.v.	Bécs		
313	5	55	sz. v.	Gödöllő	6105	9	05	sz. v.	Szoln. Czepléd		
505	6	20	"	Brassó, Kolozsv.	1401	9	20	gy.v.	Zsolna		
25	6	50	v.v.	Győr	4111	9	30	v.v.	Esztergom		
5	7	15	gy.v.	Bécs, Graz	8109	9	55	os. ev	Bécs		
603	7	20	sz. v.	Brassó, Arad	6013	11	00	v.v.	Lajos-Mizse		
905	7	35	"	Belgrád, Eszék	8101	11	50	k.e.v.	Lond. Pár. Bécs		
305	7	45	"	Berlin, Ruttka	1Közlekedik kedden és pénteken.						
1007	7	55	"	Fium. Zágr. Pécs	2 " szerdán és szombaton.						
1705	8	10	"	Stanisl. M.-Sziget	3 " " " október 15-ig.						
1011	8	35	gy.v.	Róm. Fium. Zágr.	4Csak a hajózás szünete alatt.						
407	8	40	sz. v.	Munk. M.-Sziget	5Közlekedik minden pénteken.						
1507	9	05	"	Kassa, P.-Felka	6 " " " kedden						
9	9	20	"	Bécs, Graz	7 " " " vasárnap.						
401	9	55	gy.v.	Munkács, Kassa	8 " " " ünnep és vasárnap.						
19	10	00	sz. v.	N.-Kanizsa	9 " " " minden szerdán.						
303	10	15	gy. v.	Berlin, Ruttka							

Az 1896. évi ezredéves kiállításán haladást elismerő oklevéllel kiüntetett

Gráner Pál első budapesti tornaszerekészítő.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó áron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja.

Budapest, VI. ker., Angyal föld. Hunyady-út 77. szám.

Kerékpár

és varrógép javítóintézet

PAVELKA ISTVÁN

VII. ker. Dohány-utca 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan.

12 évi működésem a Herbster cégénél elég biztosítékol nyújt arra, hogy a belém helyezendő bizalomnak mindenkor megfelelőleg.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri.

Kiváló tisztelettel

PAVELKA ISTVÁN,

12-10

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Kores.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Kores.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Kores.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet.

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyeyi Kores.-Egylet,
Rimaszombati Kores.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljujhelyi Kores. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Kores.-Egylet,
Székesfehérvári Kores.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli kores.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Egy tanuló panasza.

Tekt. Szerkesztő úr! Ugy is mint tanár, úgy is mint szerkesztő talán tolakodásnak fogja tekinteni a Tekt. Szerkesztő úr, hogy egy középiskolai tanuló (bár nemsokára szabad polgár) a komoly kérdéshez; az ifjuság testi neveléséhez bátorkodom szólni. Ha így lenne, úgy soraím sorsa a papirkosár lesz, ha nem, úgy előre köszönöm a Tekt. Szerkesztő úr szívésségét.

Még nem is olyan régen, mindenütt az a panasz hallatszott, hogy az ifjuság szabad idejét a korán megszokott kávéházba járással, biliárdozással, kártyázással tölti; hogy semmi gondja sincs testi erősödésére. Ma meg a tanulósgot az elsportosodástól, a versenyzéstől, az egyleteskedéstől óvja még a tornatanár urak némelyike is.

Pedig azt is tudjuk, hogy a miniszterium az igazgatók útján bennünket a korcsolyázásra, versenyzésre, játékokra, uszásra, kirándulásokra lelkesített, még nem is olyan régen. Szüleink is szívesen áldoztak, az előttünk oly kedves kerékpározásra, azt hívnék, hogy ezzel is erősítenek, edzenek. — Ezekkel szemben azonban azt is tapasztaljuk, hogy egyik-másik tanárunk a sportoló ifjút kigunyolja, osztályzatát szigorubban méri. A versenyekre tanáraink is lelkesítenek, ha nem győztünk kigunyolnak, ha győztünk, így szólítanak fel a feleletre: no bajnok ugró, halljuk a hangugrató ígéket; — most mutassa meg, mit tud stb. Általában azt

látjuk, hogy a mi ügyességünk, esetleg hírünk a versenyzés terén vizsgáinkat nehezíti meg.

Magam is beismerem, — bár dicsekvés nélkül mondva osztályaimat mindenkor elég jól és könnyen végzem, — a sportolás a sok utánolvasással járó tanulásomat hátráltatja; mióta erősödöm a sport által, tanulmányaimban kissé hátrább maradtam.

De kérdelem, miért nógat bennünket a közoktatási miniszter ur rendeletének olyanra, mi tanulmányainkban okvetlen hátráltat. Én úgy gondolom, hogy minden tanuló inkább akar érettségit tenni, mint érmet nyerni, de az ezután való igyekezet nehezebbé teszi amannak az elnyerését.

Mi tanulók legtöbbször beszélünk a tulterhelésről egyes el nem végezhető halom lecke felkapása után, de a kellő testgyakorlatok órái még tulterheltebbé tesznek bennünket. Az idő, mit elvesztünk a testerősítése közben, vissza nem térül a tanulmányok számára. Ugy segíthetne a kötelező több torna-óra a tulterhelésen, hogy a tanárok általában észrevennék, hogy nem vagyunk képesek az eddigi szellemi munkát a rövidebb idő alatt elvégezni és kívánságainkban elnézőbbek lennének.

Mert a torna, vivás, uszás, korcsolyázás, versenyzés, atletika, játék, kerékpározás, bármily kis mértékben üzzük, sok időt igényel, sok időre szórakozottá tesz a komolyabb tanulmányokra. — Ezeken kívül jó szüleink táncolni is taníttatnak; zenére, nyelvekre is rá-

szoritanak; színházba, társaságba is elvisznek, hogy csinosodjunk modorunkban. Minderre sok idő kell, pedig, ha az iskolai feladatoknak igazán megakarunk felelni, mi időnk sem volna reájuk.

Latin tanárunk sokat emlegeti az angol ifjakat, hogy ezek mily tökéletes latin készséggel végzik el a középiskolát, mint forditanak, mily szépen beszélnek latinul. Én nem tudom, hogy mikor tanulhatnak oly sokat az angol gyerekek, mikor egész délutánokat, de legalább minden nap 3—4 órát a sportra fordítanak. Mi pedig ha semmit sem, de a latint ugyancsak tanuljuk. Vagy a magyar tanuló oly annyira értelmetlenebb az angolnál, hogy vele az összehasonlítást ki sem állhatja? De ha így volna, akkor hogy is kívánhatnak tőlünk lehetetlent. — Én tanulok sokszor egyfolytában hat-nyolcz órát, minden nap legalább négy órát, de tanulhatnék még kétszer annyit s igazán még se készülnék el dolgaimmal. Mikor a sportnak áldozom pár órát, olyan lelkiismereti furdalást érzek, mintha bűnt követtem volna el. — Pedig csak nem lehet az bűn, mire a vallás és közoktatási miniszter rendeleteivel nógat, mire szüleink tanácsa készlet s mit magunk is életünk fenntartására fontosnak tapasztalunk.

Most még előttem e probléma: a testgyakorlatok üzése és az iskolai feladatok pontos elvégzése — megfeyjthetetlen. Ha módomban lesz, kimegyek Angolországba, hogy magam lássam, mint boldogulnak ottani kollegáink az atletikával és a latinnal is oly szerencsésen, hogy egyikben sem vehetjük fel velük a versenyt.

Budapest.

K. A. tanuló.

Ez érdekes levélre legelőbb is azt kell megjegyeznünk, hogy mi mint eddig is tettük, ezután is közölni fogunk tanulóktól is dolgozatokat, ha arra érdemesek. Sőt nagyon is helyes dolognak tartjuk, hogy lapunkat a tanulók felkeressék dolgozataikkal. De a tanulósság munkássága inkább a gyakorlati, mint elméleti ügyekre szorítkozzék. Főleg az egyes vidékek játékeit gyűjthetnék össze tanulóink.

A fent közlött soroknak igaz voltát, okoskodásának alapját elismerjük magunk is. Tapasztalatból mondhatjuk, hogy épen a lelkiismeretesebb tanulók maradoznak el kirándulásainkról, előtornász-óráinkról, mert nem akarnak elmaradni tanulmányaikban. Egyik fővárosi iskolában a tanulók vívni is tanulnak, de alig jelennek meg az órákon rendszeren néhányan, mert nem érnek rá. A túlterheltségen a tornázás csak úgy segíthet, mint már többször hangsúlyoztuk, ha valóban elveszi a tanulástól az időt annyiban, mennyiben a testi nevelésre okvetlen szükséges. De ennek az elintézése csakis a tanterv revízióának valóban gyökeres munkája uján lehetséges. Erre azonban, fájdalom, az eddigi tanácskozások épen semmi reményt sem nyújtanak. — Jogosnak és általában igaznak valljuk tehát mi is K. A. középiskolai kitűnő tanulóinak panaszait.

Szerk.

Két új ministeri ügyosztály.*)

A mit mondandó vagyok, az régóta érik bennem, s néhány újabb és legújabb intézkedés csak fokozza azon meggyőződésemet, hogy helyes nyomon járok.

A mit javasolni fogok, az még nincs meg, de hiszem, hogy meglesz nemsokára, mert a dolgok egyenesen és rohamosan oda igyekeznek.

Csak a napokban olvastuk, hogy a honvédelmi miniszteriumban önálló ügyosztályt szerveznek a katonai iskolák vezetésére és felügyeletére, a belügyminiszteriumban pedig az állami anyakönyvvezetők részére állítanak külön főosztályt.

A közoktatás terén is vannak olyan irányok, melyeket az idő és a viszonyok annyira fejlesztettek, nem sejtett fontosságú á tettek, hogy egy tanult ember sem hunyhat szemet előtük, a hivatott köröknek pedig egyenesen köteleességük, hogy komolyan számba vegyék.

Azok, a kik korunk értelmi mozgalmát figyelemmel kísérik, minden kolumbusi tehetség híján is tapasztalhatták, hogy a közoktatásügy az utolsó évtizedben főleg a nemzetközi és physikai irányban fejlődött, vagy érhetőbben, hogy a külföld iskolaügyi intézményeinek önkéntes vagy kényszerült megismerése és a testi nevelés fejlesztése ma már nemmellőzhető.

Nem tartok attól, hogy akár csak félresértéssel is a külföldieskedés vádjával volnék jogosan illehető. Hisz a nemzeti irányba vetett hit és meggyőződés immár átment a köztudatba és annyira megerősödött, hogy komoly veszedelem nélkül foglalkozhatunk külföldi dolgokkal is; sőt hozzá merem tenni, hogy észszerű és óvatos eljárással a nemzetköziből még nemzeti hasznot is hozhatunk.

Mi az utánzást illeti, az irodalom minden szakában az úttörők, a kezdeményezők, idegen nagy példányok befolyása alatt szoktak állani: minták szerint dolgoznak. Itt nem főczél, hogy eredetit, hanem hogy használható adhassunk. (Kemény Zs. Elet és irodalom, XVI—XXII.)

Ügyosztály a testi nevelés számára.

Hogy a ministeriumokban ilyen ügyosztály hiányzik, azt már a havre-i congressuson szóvá akartam tenni.

A testi nevelés már eddig is komoly figyelemben részesült a tanítás minden fokán és mindennemű iskolában; a hatóságok foglalkoznak vele és a szellemi nevelés mellett fontosságát mindinkább nagyobbra becsülik. Es ez nemcsak nálunk van így.

Ideje tehát és legkevésbé sem volna elhamarkodott lépés, ha a ministeriumokban a testi nevelés ügyének vezetésére, összpontosítására és tudatos, szakszerű intézésére külön szakosztály létesítenék, a mely irányt szabna és a mostani szétszórt és tagolt intézkedések helyébe egységes czéltudatos eljárást állítana. A mi helyenkint jónak bizonyult, eként az összességnek javára szolgálhatna; míg másrészt minden túlzásnak és egyoldalúságnak eleje vétetnék.

Azt hiszem, hogy ez időszerű indítvány ellen komoly ellenvetést nem igen lehetne felhozni. Az ember kettős természetének megfelelőleg a lelkiekről (vallásügy) és a szellemiekről (közoktatásügy) gondoskodva van, de hol maradt a test? Minthogy amazoknak oly nagy

* Az Orsz. Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny novemberi számából közöljük e cikket, kihagyván belőle a külföldi iskola ügyre vonatkozó részt.

arányú hivatalos egységek felelnek meg, az egyén és a nemzetek testi érdekei is csak megérdemelnék, hogy nekik egy kisebbrendű hivatalos egység jusson!

Nem szándékom ez alkalommal a javasolt szakosztály ügykörét részletesen meghatározni, csak felemlitem, hogy oda tartoznának pl. az iskolákra való egészségügyi felügyelet, a tornatanárok ügyei, iskolaorvosok és egészségtan-tanárok, az iskolai torna- és játékkörök; szakkönyvtár, úgyszintén hazai és külföldi folyóiratok, esetleg az iskolai éptkezések is, stb, stb.

Nagy, mondhatnám nemzeti szolgálatokat teljesíthetne ez ügyosztály azzal is, ha időről-időre figyelmessé tenné a szülőket és a tanférfiakat a testi nevelés terén tapasztalendő káros visszasságokra, nemkülönben, ha üdvös újítások követésére buzdítana.

* * *

Ennyivel, gondolom, be is érhetem; minden további részletezés még korai volna. A közölt töredékek elégségesek arra, hogy képet adjanak a tervezetről. Különben is, ha a javasolt reform gondolat utat tör, a részletek dolgában nálamnál illetékesebb tényezők fognak megnyilatkozni.

Részemről meg vagyok győződve, hogy a jelzett irányban mindennemű anyagi és szellemi tőkebefektetés búsán fog gyümölcsözni és a hazai cultura további fellendülésének biztosítékát foglalja magában.

Végül még ki merem fejezni abbeli kívánságomat is, hogy az új ügyosztályok főnökei és személyzete ne annyira jogászok mint inkább szakképzett egyének esetleg specialisták legyenek, a kiknek eddigi működése, képessége és munkakedve a sikernek már eleve a legbiztosabb záloga.

(Budapest.)

Kemény Ferencz.

Pályamegnyitó ünnepély Karánsebesen.

Szept. 19-én nyitotta meg ujonnan épült 333 $\frac{1}{3}$ m. hosszú és 5 m. széles versenypályáját a karánsebesi kerékpár-egyesület jól sikerült versenyekkel, melyeknek védnöke Burdia Szilárd, Karánsebes város polgármestere volt.

A több nap óta tartó esőzés az új pálya burkolatát annyira átáztatta, hogy ha az ünnepélyt megelőző reggelen nem süt ki a nap, a versenyek megtartása lehetetlenné lesz. De vasárnap, 19-én gyönyörű kék ég mosolygott le a csinos hegyi városkára és a karánsebesi kerékpárosok vendégeik fogadására a vasuti állomáshoz siettek. Dél előtt 10 órakor robogott be a kerékpárosokat hozó vonat a pályaudvarra, hol azt a tüzoltó zenekar indulója fogadta. Eljöttek a lugosi „Villám” kerékpár-egyesület tagjai, számszerint 14-en, Schiesler Zsigmond alelnök, Naschitz László és Patzel György parancsnokok vezetése alatt, többen a „Velocitás” tagjai közül és igen sok környékbeli kerékpáros; a kik egy- és több-ülékes gépeken, élükön Linder Károly alelnök bájos nevével csinos corso-menetben vonultak fel a városba.

A közös reggeli elköltése után a nagy társaság a pályát tekintette meg, mely a fordulónál igen kevésen van megemelve. A tribün és a bírói páholy izlésesen voltak díszítve. A pálya megtekintése után a Lichtneckert-szállodában, hol az egyesület helyisége is van, társas ebéd következett, a honnan d. u. 3 órakor mindenki a versenyekre sietett, melyeknek a mérkőzők a komoly versengés által nagy érdekességet adtak.

I. *Megnyitó verseny* (Nyílt.) 2000 m. Elsőnek nagy-, másodiknak kis ezüst-, harmadiknak bronz-érem. I. Som-

mer Rezső, Lugos; 2. Kraus László, Lugos; 3. Swerasser Károly, Karánsebes. Indultak még Ferschitz Ferencz (Temesvár) és Patzel György (Lugos). Sommer és Kraus közt érdekfeszítő küzdelem az első helyért. Előbbi pneumatik szélességgel győz, de a cél-szalagon túl ebukik.

II. *Kezdők versenye*. (Nyílt.) 2000 m. Díjazás mint fent. 1. Fischer János, Karánsebes; 2. Deák András, Karánsebes; 3. Krachovina Frigyes, Karánsebes. Indult még Knirsch Lajos (Lugos). Knirsch biztosan győzne, de az utolsó körben elveszti a pedálokat.

III. *Főverseny*. (Nyílt.) 4000 m. Elsőnek a Jury tiszteletdíja és egy nagy-, másodiknak és harmadiknak egy-egy kis ezüst érem. 1. Incze Ferencz, Oravicza; 2. Sommer Rezső, Lugos; 3. Swerasser Károly, Karánsebes.

IV. *Műkerékpározás*. (Nyílt.) 1. Incze Ferencz, Oravicza; 2. Naschitz László, Lugos; 3. Kraus László, Lugos. E versenyben részt vett még Patzel György és Knirsch Lajos is a „Villám” tagjai. Valamennyien igen szép gyakorlatokat mutattak be és zajos tapsokra ragadták a néző közönséget.

V. *Versenye a hölgyek díjért*. (Zárt.) 2000 m. Elsőnek nagy ezüst-érem és a Karánsebesi hölgyek díja, másodiknak kis ezüst-, harmadiknak bronz-érem. 1. Swerasser Károly, 2. Fischer János, 3. Krachovina Frigyes. Startolt még Deák Ferencz, aki elbukott, Linder Károly és Novák György.

VI. *Lassu menet*. 333 $\frac{1}{3}$ m. Nagy ezüst, kis ezüst, és bronz-érem. 1. Incze Ferencz, Oravicza; 2. Ferschitz Ferencz, Temesvár; 3. Kraus László, Lugos.

VII. *Vigasz-verseny*. 1000 m. 1. Ferschitz Ferencz, 2. Patzel György.

A versenyek után reggelig tartó táncmultság volt, melyen a karánsebesi szép hölgyek tanuskodhattak arról, hogy a kerékpáros nemcsak a versenypályán, hanem a táncteremben is tud sportolni. „K.-S.”

A hávre-i olympiai kongresszus.

(Vége)

Ez egyúttal üdvös ösztönzésül szolgálhatna arra, hogy a sport és testgyakorlati egyesületek fejlődése is helyes utra tereltesék, a mi legrágnásabban egy „Torna és Athletikai Szövetség” alakjában jutna kifejezésre. Valóban csak sajnálhatni, hogy a M. T. O. Sz. által ez év tavaszán megindított mozgalom, oly biztató kezdet után abba maradt. De feltámadunk!

2. A vezényelt gyakorlatok (torna) és a szabadjátékok (sport) kérdése. A legélénkebb és a legtanulságosabb vita e kérdés körül forgott. A kongresszus mintegy két táborra oszlott és mindkét nézetnek akadt lelkes szószólói. A haladók, egyúttal a többség, természetesen a szabadjátékok mellett nyilatkoztak, míg a maradiak, a tudós kisebbség a vezényelt gyakorlatok előnyeit dicsőítette. Szerintem kár volt a dolgot így kettészakítani s az ellentéteket még jobban kiélesíteni, mert hisz a kongresszus célja és a jövő eszménye épp a különböző irányok, iskolák és rendszerek egyesítése lett volna.

Az angol Courcy-Laffan kívánatosnak tartja a megkülönböztetést: szerinte a vezényelt gyakorlatok főleg a testet és az egyéniséget fejlesztik, a fontosabb szabadjátékok az önzés elnyomásával inkább az erkölcsöt, a polgári és társulási ösztönöket, sőt a hazaszeretet is. A focinál is ez az elv: un pour tous, tous pour un. A tanár ne avatkozzék az ifjuság játékába, mert ezzel

elnyomja a legbecesebbet, a kezdeményezést és rendszerint hiányos ismereteit és ügyefogyottságát tárja fel elég feleslegesen. Racine párizsi tornatanár azt kívánja, hogy a tornatanárok szervezzék és vezessék a játékokat. Cathala alprefektus a szabad-játékok híve és ellene van a tanári felelősségnek. Didon apát ugyanazt vallja s lelkes, meggyőző rögtönzésben védi álláspontját. A felelősséget a tanároknak hárítani nem liberális és egyértelmű a visszafejlődéssel. Egy férfit nem szabad mindenért felelőssé tenni, amit a gyermek elkövet, kiben idejekorán kell az önállóság érzetét felkelteni és fejleszteni. Utóvégre is a gyermek nem láda e felirattal: „fent, lent törekeny.“ A sport kell, hogy szabad maradjon, ha kiváló erkölcsi jelentőségét meg akarjuk őrizni; a tornagyakorlatokat ám vezényeljék. Az iskolai egyesületek, a tornakörök szervezése és adminisztrációja is kell, hogy szabad legyen, a mit egyébként nálunk is hangoztatnak. Ez kellő talaja a kezdeményezésnek, mert a tömegből válnak ki az egyének azok, kik a többiek bizalmát bírják és tekintélylyel rendelkeznek. A gyermek ritkán téved, van szimatja (flair), melynél fogva nem a legműveltebbet, a legjobb tanulót választja, hanem ösztönével eltalálja azt, ki a legmerészebb és akiben legtöbb a gyakorlati és a cselekvő tehetség.

Szólo semmi áron sem helyeselhetné azt, hogy a szabadban való gyakorlatokat a tantervbe felvegyék, mert ő, ki az ifjúságot tapasztalatból ugyancsak ismeri, elmondhatja, hogy a fiatalokat minden szabályzat vagy uralási szándék megfélemlíti, s olyanok mint a madarak, melyek elrepülnek, mihelyt észreveszik, hogy meg akarják őket fogni. (Élénk tetszés).

3. De l'action morale des exercices physiques, vagyis „a testgyakorlat erkölcsi és jellembeli hatásairól“ volt a czime Didon apát előadásának, mely kétségkívül a kongresszus fénypontja volt s felejthetetlen lesz mindazoknak, kik a híres dominikánus és a jelenkori francia szónokok legkiválóbjának remek beszédét hallgathaták.

A szónok mindenekelőtt Coubertin br. működésének adózik kellő elismeréssel s nyomban rátér tárgyára. A testgyakorlatok az emberiséget három főerénnyel ékesítik, ezek a fizikai tevékenység, a nemesebb értelemben vett harcias szellem, végül az erő és az elmentállás képessége. „Ha oly gyermeket látok, mely physikailag rest, biztos vagyok benne, hogy erkölcsileg is az. A szabadban űzött gyakorlatok pártolásával a bátorságot fejlesztjük. Ha a gyermeknél öröklött gyávaságot észlelünk, fejleszszük harcias szellemét, mert a harczakészek az erősek, az erősek pedig a jók. Fel kell újítani azon nemzedéket, mely nem fél semmitől. Jobban szeretem a fennhéjázókat, mint a félénkeket, mert ezeket lábbal tiporhatni.“ Majd az aggódó anyákhoz fordul, kik fiaikat eltiltják a footballtól, nehogy karját vagy lábát törje: „De higyjék el, minden erőlködésük daczára sem fogják őket a játékoktól elriasztani. Ők bátrak, vakmerők akarnak lenni; hagyják őket magukra s ne feledjék, hogy így lesznek férfiúká. Szónok ezután rátér az iskolai torna- és játék körök szervezésére, melyek részére teljes szabadságot követel. „Az iskolában, épp úgy mint a nemzeteknél csak egy tekintély uralkodik, s ez a tömegé.“ E dologban a tanár tanácsot adhat, de ne parancsoljon. Becsület, tisztességtudás és az elfogadott szabályzatok betartása tekintetében kérélnhetetlen szigorot kíván; minden vétség és szabálytalanság kimélet nélkül torlandó meg. Ezután szelímesen foglalkozik a szabad sport ellenségeivel: a szülőkkel, a kényes konservatívokkal és az egyoldalú

szellemi képzést pártoló „intelligenciával“, miközben a hallgatóságot kitörő tapsra és derűtségre készíti. Majd így fejezi be: „Óhajtanám, hogy a sport legyen ama közös talaj, ahol az egész ifjúság minden különbség nélkül egyesülne; szeretném ha ezen országban vállvetve dolgoznánk nem egy szétválasztó, de egy egyesítő szellem megteremtésén, mely nekünk liberálisoknak kivétel nélkül eszményképünk. Nem kell, hogy ezen országban mindenki egyformán gondolkozzék, de szükséges, hogy egymással szemben egyaránt gyakoroljuk a lojális, fenkölt és lovagias gondolkozást és korlátlan türelmességet.“ (Frenetikus taps).

4. Az anatomia és a physiologia vonatkozással a testgyakorlatokra a czime Tissié dr. egyik délutáni előadásának, melyről mindenki elismerte, hogy hosszú, alapos és tudományos volt. A kiváló szakférfi, ki francia nemzetiségének daczára valóságos típusa a német tudósnak, érdekes rajzokkal és önálló felvételekkel magyarázva fejtegeti a testgyakorlás különböző módszereit melyekre nézve komoly és tanulságos orvosi tapasztalatait is idézi. Elve, hogy a tanulók ne általános, közös és egyöntetű gyakorlatokat végezzenek, hanem izom- és idegrendszerüknek megfelelő egyéni gyakorlatokat, melyek egyszerűek legyenek. Ezeknek megállapítására külön módszer. (pl. egy szilárd alaphoz földhöz vagy falhoz való támasztás) sok és éles megfigyelés szükséges. Tissié ezen módszert, mely rokon a svéd gymnasztikával, „methode psychodynamique“nak nevezi és előadása után egy havre-i népiskolában néhány 8—10 éves fiúval eljárását kísérletileg is bemutatta.

A havre-i kongresszus által elfogadott tételek a következők:

1. A testi nevelés ujjászületésének eszményi célja legjobban a torna, az atletikai gyakorlatok és a játékok harmonikus egyesítése útján érhető el.

2. A tornatanárok és a tanintézetek igazgatói bal eseteknél csak akkor és ott vonhatók felelősségre, ha joggal vádolhatók bűnös hanyagsággal.

3. A játékok fejlesztése a tanintézetekben a tanulók kezdeményezésére bizandó; a játékok vezetésétől a szaktanárok maradjanak távol; az iskolai torna- és játékkörök alapítása és igazgatása, az előjáróhatóság és a tornatanárok jóakaró támogatása mellett teljesen szabad szellemben és a tanulók részéről történjék.

4. A nevelési szakfolyóiratok évente közöljék azon tanulók névsorát, kik mind az elméleti tantárgyakban, mind a testnevelésben kitűntek.

5. A testgyakorlatok és a sport egészségtanának tanítása a tanítás mindhárom fokának intézeteibe bevezetendő.

6. A hidegvizgyógyomód (hydrotherapia) a tanintézetekben előnyösen alkalmazható.

Az indítványozó csnpán a zuhany alkalmazását javasolta.

7. Minden tanuló részére egy külön lap rendszerezendő, melyre testi fejlődése feljegyeztetik; e lap másolata félelvénként a szülőknek is megküldendő.

8. Tekintve, hogy a tornatanárok jelenlegi képesítése már nem felel meg a velök szemben támasztott követelményeknek, amit egyébiránt a tornatanárok képviselői vagy tíz év óta önmaguk is hangoztatnak, a kongresszus kívánatosnak tartja, hogy a torna-tanári és torna-igazgatói oklevél megszerzése a jövőben egy oly írásbeli, szóbeli és gyakorlati képesítő vizsgálathoz legyen kötve, amely különös tekintettel van a gyermek boncztanára, physiologiájára és egészségügyére.

E javaslat, melyet Lhermitte és Braeunig, a párisi

École Alsacienne igazgatója terjesztett be, hosszú vitát idézet elő. Balck (Stockholm) ismerteti az ottani kir. tornaiskolát, melynek tanfolyama szeptembertől májusig tart és amely a tanárjelöltekből és tartalékos tisztekből, elemi, közép és főiskolai tornatanárokat nevel. A svéd tornatanító egy személyben tornász, nevelő és katona.

E fejtegetések annál nagyobb érdeklődést keltettek, mert szó volt arról, hogy a francziák legelső tornatanító-fépzőiskoláját, az École de Joinville-t svéd mintára reformálják.

Kemény röviden vázolja a tornatanítók képzését Magyarországon, kiemelve a szünidei torna- és játéktanfolyamokat, mely eredeti intézmények különös érdeklődést keltettek, már csak azért is, mert a szónok a torna és a játékok ismeretét a tanárok között általánosan szeretné terjeszteni. Tissie utal arra, hogy a mostani tanterv az elméleti, paedagogiai és műszaki ismeretek rovására tulságos előnyben részesíti a jelöltek testi ügyességét.

9. A kongresszus felhívja a nyilvános hatóságok jóakaró figyelmét a tornatanárok anyagi helyzetére és javadalmazásuk felemelését kívánatosnak tartja.

10. Az ütőlabda (longue paume, courte paume, paume au mur) gyakorlása az iskolákban előmozdítandó.

E tételek, melyek közül az 1. és a 9. számú e sorok írójától erednek, mint a szakértő azonnal látni fogja, nagyon is különböző értékűek; néhányat méltán lehetett volna jóval fontosabbakkal felcserélni. Ezért sietek az olvasót két oly intézménnyel kárpótolni, melyet a kongresszus keretén kívül fedeztem ugyan fel, de amelyek a mihamarabbi meghonosítást nagyon is megérdemelnék. Ertem a testnevelési felügyelők intézményét és az iskolai udvar egy részének tetővel való olyatén berendezését (egy neme a tágas, nyílt csarnoknak), hogy az ifjuság az óráközöket még rossz időben is szabad levegőn tölthesse.

Hátra van még a kongresszus sportszakosztályának tevékenysége. E tekintetben e helyen a tényeknek következő rövid összefoglalására szoritkozom. P. Champ a Racing Club de France képviselőjének javaslatára a pénzdíjak és az amateur fogalmának meghatározása ügyében az 1894. évi első kongresszus határozatai továbbra is érvényben maradnak. N. de Ritter kívánja, hogy a jövőben az olimpiai játékok a következő három rendbeli egyéneknek álljanak nyitva: a) műkedvelőknek (amateur), b) professzionálisoknak és c) tanároknak (professeur). Balck indítványára az olimpiai játékok nemzetközi bizottsága az eddigelé nem képviselt országokból egy-egy taggal kibővítettik. Kemény Ferencz indítványai egy Egyetemes és Nemzetközi Olimpiai Szövetség megalkotása és egy Egyetemes és Nemzetközi Testnevelési Encyclopédia kiadása ügyében elfogadtatnak és e vállalatok nagy fontosságára és a részletes előkészítés szükséges voltára való tekintettel külön bizottságokhoz utaltatnak. Az 1900 ban a világkiállítással kapcsolatban Párisban rendezendő olimpiai játékok ügye biztosítva van mind anyagilag, mind erkölcsileg. A szervezés De La Rochefoucauld vicomtera van bízva. A versenyek hat hónapig fognak tartani, májustól októberig; minden sportnemnek külön versenye lesz, a mi a külföldre nézve előnyös, mert az illető versenyzők tartózkodását megrövidíti. A tornászok és a lövők versenyeinek szervezése az olimpiai játékok keretén kívül önállóan történik.

A fentiekben röviden vázoltuk a havre-i kongresszus munkálatait. Ezen ismertetés befejezéseül még csak arra szeretnék utalni, hogy mivel nem foglalkozott a

kongresszus. Ily aktuális és nézetem szerint érett tételek t. k. a következők. 1. Az ének és zene szerepe a testgyakorlatokban. 2. A leányok testi nevelése. 3. A heti két órai tornatanítás elégtelen volta. (A f. év ápr. havában Bécsben tartott VI. deutsch-österreichischer Mittelschultag alkalmával Guttman erőlyesen sürgette egy harmadik tornaóra rendszeresítését). 4. Az elméleti szakok tanárainak a tornában és a játékokban való kiképzése és anyagi kárpótlása e tércn teljesített szolgálataiknak. 5. A testi nevelés ügye, mai állapota és jövőendő fejlesztése, immár megkivánja, hogy országoként a felsőbb tanhatóság (közoktatásügyi miniszterium) kebelében részére külön szakosztály állíttassék, és hogy a testi nevelésnek az Országos Közoktatási Tanácsban is hivatott képviselője legyen. E fontos és időszerű javaslatomra még külön és behatóan visszatérek, de már most kell kifejezést adnom ama reménynek és meggyőződésnek, — és ezt befejezésül — hogy a multak után indulva Magyarország kultuszminisztere lesz az első, ki ez intézményt, a többi államok mellőzésével, meg fogja valósítani.

Igy legyen!

Kemény Ferencz.

Különlélek.

A Magyar Athletikai Club által Budapesten, 1897. december hó 5-én d. u. 4 órákor a nemzeti lovardában rendezendő téli atletikai viadalnak versenyfeltételei: I. A programmpontok sorrendje: 1. 50 yardos sifutás handicap. 2. Súlydobás handicap. 3. 50 yardos sifutás középiskolai tanulók részére (handicap). 4. Rudugrás. 5. Súlydobás középiskolai tanulók részére. 6. Korlátmutatványok. 7. Hármassugrás. 8. Kötélhuzás. 4—4 ember képez egy csoportot. 9. Háromlábú futás. II. Díjazások: Az 1. 2. 3. 4. 5. és 7. programmpontban a győztes és a másodiknak helyezett tiszteletdíjat nyer. III. Különös versenyrendszabályok: 1. Valamennyi verseny a lovarda porondján tartatik meg, ugy az ugrásversenyek mint a súlydobás deszka igénybevétele nélkül. 2. Ugrási versenyeknél és térelőny-súlydobásnál minden versenyzőnek három ugrásra illetve dobásra van joga, melyek közül a legjobb számít. 3. Az 5. programmpontban résztvevőknek 3 dobásra van joguk, a három legnagyobb dobást elértnek, három új dobásra. 4. Futóversenyeknél az indítás lövésre történik. 5. Futóversenyek a nevezések számához képest esetleg előfutamokkal rendeztetnek. 6. A handicapek a programmon fognak közzététetni. 7. A 6. és 8. számban szögestapu cipők használata tilos. IV. Általános versenyabályzatok: 1. Nevezési zárlat: 1897. december 1-én este 7 órákor. 2. A 3. és 5. számú versenyre minden középiskolai felső osztályú tanuló nevezhet, az 1. és 2. számú versenyre a sportegyleteknek csak azon tagjai, kik a középiskolát befejezték, a többi programmpontokra minden hazai sportegyet amateur tagja. 3. Az 1. 2. 4. 7. versenyekben 1 forint tét fizetendő mely a nevezéshez melléklendő. A M. A. C. tagjai tétet nem fizetnek. A középiskolai versenyekben valamint a fenn fel nem sorolt többi programmpontban tétet nem fizetendő. 4. A nevezésnek tartalmaznia kell a) a versenyző vezeték és utónevét, b) polgári állását (középiskolai tanulóknál az intézet és az osztály megjelölését), c) lakását, d) a programmpontot, melyre nevez, e) a tétet, f) hivatalos egyleti igazolást (középiskolai tanulók versenyszámainál a szülői engedélyt), g) handicapeknél eddigi versenyeredményeinek adatait. 5. Nevezések a M. A. C. választ-

mánya által indokolás nélkül visszautasíthatók. 6. Egyebekben a M. A. C. versenyszabályai irányadók. Budapest. 1897. november 9-én. gr. Andrassy Géza elnök. Krepelka O. Béla titkár.

Örömmel fogadjuk e programnak a középiskolai tanulók számára kiírt két pontját, s reméljük, hogy a tanulók nagy számmal fognak nevezni e versenyekre. Csak előre óvjuk a tanulókat, hogy a traininggel magukban kárt ne tegyenek. Persze a legjobb lenne, ha az előzékeny egylet a hétnek egy két napján egy órára átengedné lovardai helyiségét a nevezett tanulóknak a gyakorlatokra.

A Magyar Testgyakorlók Köre f. hó 6 án tartott rendkívüli közgyűlésén Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert és Berzeviczy Albert v. b. t. tanácsost tiszteletbeli tagokká választotta.

A Magyar Testgyakorlók Köre új helyiségének felavatása folyó hó 6 án folyt le nagyszámu érdeklődő jelenlétében. A VII. ker. Barcsay-utcai gymnázium tornaterme képezi ezentul a M. T. K.-nek otthonát és ennek megnyitása adott alkalmat arra, hogy a kör derék tagjai megmutassák, miszerint az egylet megszűnéséről ujsbb időben kolportált hírek nem felelnek meg a valóságnak és ennek bizonyítására különös nagy számmal jelennek meg a tagok. A társaságok közül a nézők sorai közt láttuk a Torna-Egyletek Szövetségének, a M. A. C.-nak és a B. T. C.-nak képviselőit. A megnyitó beszédet dr. Tedesko Lajos alelnök mondta és utolsó szavainak dhangzása után Bokelberg Ede művezető vezénylete alatt mintegy 50 tag lyoni szabadgyakorlatokat mutattott be. A csapatornázás 3 csoportban folyt le. Az első csapatot (ló rugódeszkával) Hazai Mihály, a második csapatot (vizirányos létra) Schey Ernő, a harmadik csapatot (mászópózna) Bokelberg Ede vezette.

A versenyzők eredménye:

I. Magasugrás 10 cm. ugródeszkáról. Kezdők Első lett Murányi Elemér 145 cm. ugrással, résztvettek még Schiller Frigyes, Fehér Hugó és Selinger Károly.

II. Magaskorlát. 1 erő-, 1 ügyességi és 1 szabadon választott gyakorlat. Blum Dezső 9 ponttal I. Weisz Rikárd 8½ ponttal II. Grünbaum Ferencz 8 ponttal III.

III. Gyűrűhinta 2 előirt és egy szabadon választott gyakorlat. Hazay Mihály 11½ ponttal I. Schwarcz Mihály 11 ponttal II. Basch Jenő 10 ponttal III.

A szép ünnepélyt nagyszabásu társas vacsora követte az Erzs. bet-körüti Hell féle vendéglőben.

A természet czimen Dr. Lendl Adolf és Lakatos Károly egy gazdag tartalmu és szépen kiállított állattani és vadászati lapot szerkesztenek, melynek már 5-ik száma jelent meg. A lapban a vadászok előtt bizonynyal jól fogadott állandó rovat van, melyben igen alaposan ismertetik a szerkesztők hónapról hónapra, hogy mire vadászhatunk, hol találjuk a vadat, mit kell tennünk a vadak érdekében, minő életet folytatnak a vadak az illető hónapban stb. Az állattani része a Természetnek hasonlóképen gazdag. A lap 1-jén és 15-ikén jelenik meg szép ábrákkal. Előfizetési ára egy évre 3 frt. Bpest, II. Donáti u. 7 sz.

A városligeti korcsolyapálya. A tanács bérbe adta a Budapesti korcsolyázó-Egyletnek az egész városligeti tavat használat végett, de kikötötte, hogy a tó hátsó részének két harmada olcsó helynek tartassék fenn és egy harmada ingyenpálya legyen. A Bp. K. E. köteles ezeket a helyeket is jó karban tartani és az ingyenes helyen is melegítő helyiséget felállítani. Ugy az egylet-

nek mint a székes-főváros tanássának nagy hálával tartoznánk, ha az ingyenes helyet a nap bizonyos árában a tanulósnak engednék át.

Az első tizüléses kerékpár. Mint rendesen minden gigászi mű, úgy a tizüléses kerékpár is az amerikaiaknak köszönheti létrejöttét. Ez az új világesoda mindössze is alig pár hét előtt született s mutatták be a nyilvánosság előtt. A Woltham Mfg. Co. találmánya, ugyanazé, mely az első hétüléset is csinálta. Leírását és képét az „American Whellman“ hozza. Szerinte a monstium kerékpár elsősorban is a versenypályákra van szánva, mert utczai használatra már kevésbbé alkalmas. Bemutatása mintegy 40.000 ember jelentétében történt. Az első start nem sikerült, miután a pálya erős görbületénél a gép megtagadta a szolgálatot, fölborult s mind a tiz ember a földre zuhant. A második indulásnál azonban már helyesen kormányozták s az első görbületen szerencsésen tulesve, mind nagyobb gyorsaságot fejtett ki s a nézők zajos tetszésnyilvánításai között haladt körül a pályán. Egy angol mértföldet 2 perc alatt futott be. Ez azonban még korántsem az a sebesség, mit el lehet vele érni, mert a gyáros állítása szerint ezzel a muticyclevel egy óra alatt 40 angol mértföldet, tehát 69 klmétert is meg lehet tenni. A kerékpárosok azonban, kik rajta ültek, az első bukás után nagyon félénken hajtották a gépet. A tizüléses sulya 305 angol font. Mint vezető s iramgyorsító mindenesetre nagy szolgálatokat tehet, de egyéb praktikus haszna nincs. Ennek daczára azonban remélhető, hogy az amerikaiak a tizülésesnél még nem állapodnak meg s legközelebb már az első huszülésesről referálhatunk.

Sport és irodalom. A legkedveltebb angol írók, kiknek regényeit mindkét földtekén olvassák, majdnem kivétel nélkül szenvedélyes hívei a sportnak, a legkülönbözőbb sportoknak és azt üres órákban nagy szenvedélyvel üzik. A dolog nyitja tulajdonképen az, hogy igazi angol regényt a legkülönbözőbb sportnemek alapos ismerete nélkül megírni szinte lehetetlen. Szinte fölösleges fölemlíteni, hogy legtöbb híve a kerékpárnak van. A két legnagyobb angol író, akiknek a műveit százezrek olvassák, Rider, Haggard és Rudyard Kipling vasparipákon ülve csakugy nyelik a kilométereket, Dr. Conan Doyle, Mrs. Sarah Prand az angol Marlik, Jerome, a pompás humorista, a szellemes Richard le Galiene, a detektív regényíró Gilbert Parker, Max Pemberton és mások mind szenvedélyes hívei a kerékpárnak. Ez persze nem azt jelenti, hogy ezek a nagy írók csak a vasparipának élnek. Ridder Haggard a kerékpár-sport mellett még kertészettel halászzattal és vadászattal is foglalkozik. Kipling, az „indiai Dickens“ szenvedélyes horgász, Jerome lovaglással, kocsihajtással és evezéssel táplálja humorát, mely soha ki sem fogy, Sarah grand asszony a kerékpározástól szabad óráit zenével és szociológiával tölti ki, Pemberton szenvedélyes lovas és regattista, Clement Scott, a híres kritikus, ép oly híres cricketjátész, evezős és lawntennis játész. Mr. Benoon, mint regényíró viczinalis, de mint sportman ritka sokoldalúsága által tűnik ki: játszik golfot, láblabdát, cricketet, megmászsa az alpesekeket és emellett még elég ideje akad arra, hogy minden képzelhető tárgyak iránti gyűjtőszendvélyeit kielégítse. A golf kedvelt sportja Bret Hartenek és W. E. Norrisnak is, míg Barric, a legnagyobb skót író, a cricketért rajong mely nagyon jót tesz elgyengült fizikumának. Nagyon sok a yachtsmonn és yachtsmomen az angol íróvilágban. Ezek közé tartozik a „Punch“ sziporkázó szellemű szerkesztője, Marion Crawford, továbbá miss Edna

Lyall, Robert Buchanan, Frankfort Moore, Mc Carthy az ír politikus és regényíró. Austin a királynő koszorú költője, lovagol, kertészkedik és halász, míg a regényírók nagyrésze a zenéért rajong, így a népszerű mrs Braddon, ki mellesleg lovagol és kertészkedik is. Steele asszony nemcsak zongorázik, de énekel, alakít és ami a legborzasztóbb főz is. Bar asszony orgonázik, fest és virágokat tenyészt. Mások ritkább sportokat üznek, ugy Burnot az zony gyermekek sorsát javítja, miss Harraden citromot tenyészt Kaliforniában. Le Quex revolverlövésekkel mulat, Harold Frederic a költő hírlapíró pedig fest, rajzol, fotografál és emellett még kertészkedik. Szóval ugyancsak kihasználják az angol írók és írók szabad idejüket.

Bismarck a kerékpározásról. A agg vaskanczellár friedrichsruhei magányában az utóbbi időkben rendkívül meleg érdeklődést tanúsít a kerékpársport iránt, különösen nagy figyelemmel kíséri a kerékpározó hölgyeket, a kiknek toilletje nagy mértékben megnyerte tetszését. A mult hónap egy szép nyári délutánján, írja egy német lap, egy csinos hamburgi hölgy érkezett kerékpáron Friedrichsruhba, hol a parkban véletlenül Bismarckkal találkozott. A hölgy a herczeg mellett elhaladva köszöntötte az aggastyánt, ki miután az üdvözlést viszonzotta, intett kezével, hogy álljon meg. A hölgy csakugyan le is szállt kerékpárjáról s beszédbe bocsátkozott Bismarckkal, ki előzőleg tetőtől talpig végig vizsgálta őt tekintetével mosolyogva azt jegyezte meg, vajjon a nőies szabásu férfiviselet nem alkalmatlan-e?

— Legkevésbé sem herczeg, — volt rá a felelet.

— No az igaz, hogy nekem is végtelenül teszik. Ha nem volnék ilyen öreg, bizony magam is szívesen megtanulnék kerékpározni, már csak azért is, hogy minél több alkalmam lehessen ilyen sikkes női viseletben gyönyörködhetni.

— Valóban herczeg, e hízeltő nyilatkozatával nagyon lekötelez bennünket.

Másnap az előkelő hamburgi hölgy Bismarck meghívására látogatást tett a herczegi párnál, természetesen nem kerékpár kosztümben, hanem fényes és diszes toilletben. A kastélyban igen szívesen fogadták. A beszélgetés ezuttal is kizárólag a kerékpározásról folyt s midőn egy óra leteltével a hölgy távozni készült, Bismarck kezett nyujva e szavakkal bucsuzott el tőle:

— Igen sajnálom, hogy nem kerékpárkosztümben jött el hozzám, mely olyan jól állott önön, hogy nem tudom elfeledi. Majd nevetve hozzátette: Remélem, az ilyen embertől min én vagyok, ezt a bókot rossz néven nem veszi.

„K. S.“

„Pécsi Athletikai Club“ október hó 24 én tartotta meg évi rendes közgyűlését, melyen a tisztikart a következőképp választották meg: Elnök: Herberth János, Alelnök: dr. Obetkó Dezső, Titkár: Notter Jenő, Jegyző: Visnya Ernő, Pénztáros: Grünberger József, Segéd pénztáros: Czwingler Ferencz, Szertáros: Zsille Ferencz, Segéd szertáros: Hainess Elemér, Ügyész: dr. Laubner Rezső, Orvos: dr. Johan Béla. Igazgató választmányi tagok: Erreth János, dr. Bodó Aladár, Hainess Károly, dr. Krasznay Jenő. Póttagok: Vaniss Sándor, Tóth Kálmán, Mayer Károly, dr. Blum Béla, Kohárits Károly, dr. Gyenes József, Taizs József, Ptaček Viktor.

A Magyar Testgyakorlók Köre f. hó 6 án este rendezte a Barcsay-utcai gymnasiumban nagy disztornával egybekötött felavató ünnepélyét, mely várakozáson felül s került. A szép számmal egybegyűlt közönség tetszéssel fogadta a felvonuló tornászokat, kik hamas athleta természetükkel, Bockelberg Ede rendőrfelügyelő, a M. T. K. művezetője élén, igen érdekes képet nyújtottak. Dr. Tedesco Lajos, egyleti elnök felavató beszéde után kezdetét vette a szertornázás, melyben Hazay, Boros, Schwarcz és Róka nagy ügyességgel és megépő finomsággal előadott mutatványai zajos tapsokra

ragadták a közönséget. A szertornázást követő atletikai verseny eredménye a következő: I. Magasugrás. Első: Murányi (1.45 m.), második: Pfeiffer (1.40 m.). II. Versenyornázás korláton. Első: Grund (10 pont), második: Weisz (9 pont). III. Versenyornázás gyűrűhintán. Első: Hazay (11 pont), második: Schwarcz (10½ pont), harmadik: Basa (9 pont). A jól sikerült disztornázást díjkiosztás és társas vacsora követte.

Szerkesztői üzenet.

L. M. Kolozsvár. A gratulációban nyilatkozó jóindulatot köszönjük, de az egyes napilapokban közölt hír teljesen alaptalan, mert a miniszterium kebelében szervezendő külön tornaszakosztályról mi biztos tudomásunk sincs; a személyünket illető kiténtetésről megépen mit sem tudunk.

P. J. Szerk.

A magyar ruggyanta árugyár r. t. budapesti cég, melyet a hirneves, „Continental-Pneumatic“ révén sporttársaink előnyösen ismernek, a téli saisonra oly talujdonságot, hozott piacra, melynek **vívó sporttársaink** igen nagy hasznát fogják venni. Ez az Európa majdnem minden államában szabadalmazott **„Damascenus“ kardmarkolat**, mely egészen **gummiból** készül. A gummi kardmarkolatnak az eddig használt kardmarkolatokkal szemben igen nagy előnyeinek vannak, mert a gummi rugalmassága révén puha fogást biztosít és nem nyomja a kezét, rendkívül nagy **tapadásai képességénél fogva pedig elhárítja a kard csúszását**. Tekintve, hogy a gummi puha anyaga nem koptatja a keztyűt, takarékosága szempontból is előnyös.

Mivel a „Damascenus“ kardmarkolat minden kardra könnyen ráerősíthető, igen nagy elterjedtségre tarthat számot. A Hadügyminiszterium rendelete folytán a katonai intézetekbe már is bevezették.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“ kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

